

LUCINAHAVEN

DEN STYRKEDE LÆREPLAN 2022-2023

RAPPORTEN ER HENTET: 22-01-2023
FREDERICIA KOMMUNE

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indhold

1	INTRODUKTION	2
1.1	Læsevejledning	2
1.2	Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	4
2	DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019	5
2.1	Børnesyn	5
2.2	Dannelse og børneperspektiv	6
2.3	Leg	8
2.4	Læring	10
2.5	Børnefællesskaber	11
2.6	Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	13
2.7	Samarbejde med forældre om børns læring	15
2.8	Børn i udsatte positioner	17
2.9	Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen	19
3	DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019 - FOKUSOMRÅDER	21
3.1	Samspil og relationer	21
3.2	Evaluerende pædagogisk praksis	22
4	ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN	24
4.1	Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	24
4.2	Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	25
5	DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	27
5.1	Alsidig personlig udvikling	27
5.2	Social udvikling	30
5.3	Kommunikation og sprog	33
5.4	Krop, sanser og bevægelse	36
5.5	Natur, udeliv og science	38
5.6	Kultur, æstetik og fællesskab	41
6	UDVIKLINGSPLANER	44

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

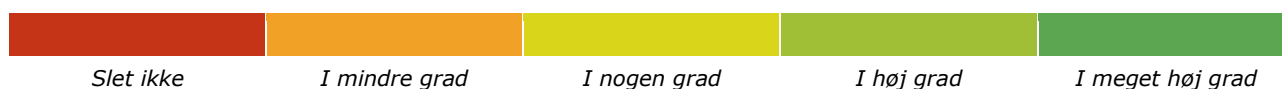
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

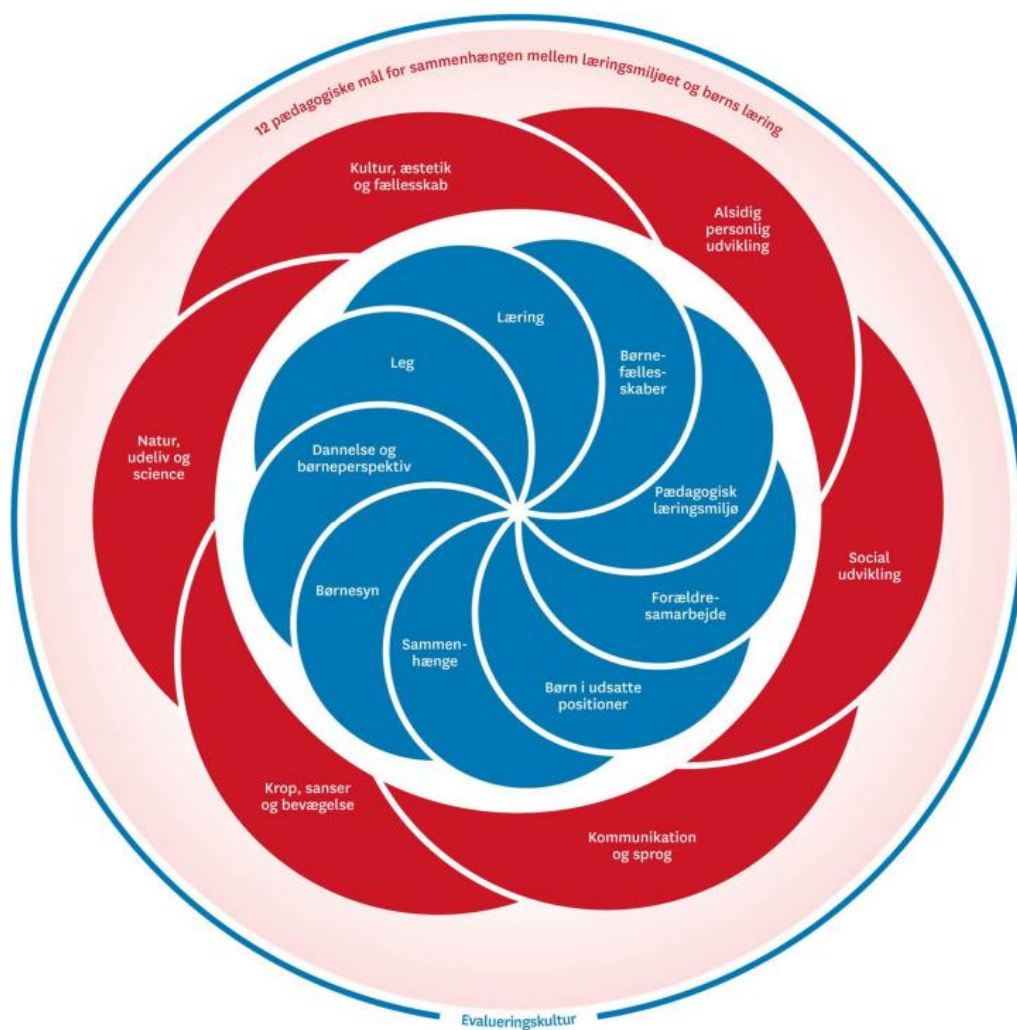
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Lucinahaven:

Lucinahaven er en kommunal flexinstitution med børn i alderen 0-6 år, hvilket betyder at antallet af børn kan variere efter behov. Vi er en profilinstitution med fokus på bevægelse og natur.

Børnene er fordelt på seks grupper:

Tre vuggestuegrupper med børn i alderen 0-2 år

Tre børnehavegrupper med børn i alderen 3-6 år

Desuden har dagplejen heldagslegestue hos os fire gange om ugen.

Vi har det økologiske spisemærke i bronze, og har fuld frokostordning

Lucinahaven er en del af Distriktsinstitutionen Fjordbakke.

Vores fælles værdier er:

Alle børn skal være en accepteret del af et fællesskab

Alle børn skal have en god ven

Alle børn skal trives og udvikle sig

Profilinstitution

Vi valgt at være en profilinstitution, der vil arbejde med bevægelse både indenfor og ude på legepladsen eller i naturen. Når vi bevæger os ud i naturen, vil vi have et særligt fokus på, hvordan vi bruger naturens ressourcer og på bedst mulig vis skåner miljøet.

Tidligt i børneårene lærer barnet, hvordan det skal bruge sin krop:

- Fra at krybe til at kunne kravle
- Fra at stå til at kunne gå
- Fra at holde om mors og fars fingre til selv at kunne holde på en gaffel eller en farveblyant.

Barnet skal lære en lang række af komplekse bevægelser, før det er i stand til selvstændigt at kunne begå sig.

Bevægelse er væsentlig for personlig udvikling, social udvikling, kognitiv udvikling, fysisk og motorisk sansestimulation og læring, hvilket er med til at give barnet gode forudsætninger for at klare sig godt i skolen og i livet.

Derfor er bevægelseslege en stor del af det pædagogiske arbejde i hverdagen i Lucinahaven.

Vi leger lege, der styrker barnets selvværd og selvtillid, og som gør barnet opmærksom på de andre børn. Vi skaber kontakt imellem børnene, udvikler sprog, fantasi og hukommelse hos barnet, øger barnets evne til at mærke egen krop og styrker muskler og kredsløb.

Vores store fællesrum giver os plads til større bevægelseslege. Vi har bl.a. madrasser, diverse motorikredskaber, små køretøjer og musikinstrumenter, som giver mulighed for mange forskellige lege og aktiviteter med fokus på bevægelse.

Naturen bruger vi som et ekstra pædagogisk rum, hvor der er højere til loftet. Det giver børnene mulighed for at opleve glæden ved at være ude i naturen og få respekt for natur og miljø.

At have fokus på natur og miljø er vigtig for, at børnene allerede fra helt små får interesse for naturen.

Børnene får viden om at bruge og passe på vores kostbare natur og være med til skåne miljøet.

Vi har to legepladser; én som er særlig indrettet til de 0-2 årige, samt én for de større børn.

Vores legepladser er kuperet med bakker og et lille skovstykke, og der er mulighed for mange forskellige legemiljøer, som appellerer til varieret former for bevægelse og leg.

Der er bl.a. klatrestativ til motorisk leg, bålhytte, hængekøjer, cykler, gynger og forskellige typer legehuse

Lucinahavens nærmiljø byder på både skov, strand og eng. Vi har tre el-cykler, som vi benytter til ture rundt i nærmiljøet.

2 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019

Evalueringsinstituttet (EVA) har i 2019 udgivet en revideret udgave af Redskab til selvevaluering, som er et redskab der blandt andet kommer omkring tematikkerne i det pædagogiske grundlag. Selvevalueringen et godt og anvendeligt analyseredskab, der skaber en ramme for en struktureret dialog om pædagogisk praksis.

Dato	PÆDAGOGISK GRUNDLAG									FOKUSOMRÅDER	
	Børnesyn	Dannelse og børneperspektiv	Leg	Læring	Børnefællesskaber	Læringsmiljø hele dagen	Samarbejde med forældre	Børn i udsatte positioner	Sammenhæng til bhk.	Samspil og relationer	Evaluering af praksis
28-10-2022	3,3	2,3	3,7	3,0	3,3	3,3	2,7	3,7	3,0	3,0	2,0

2.1 Børnesyn

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan kommer vores børnesyn til udtryk i hverdagen og i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljøer i vores dagtilbud?
- Hvordan lykkes vi med at skabe rammerne for et godt børneliv, hvor der er plads og ro til at være barn?
- Hvordan oplever børnene, at vi ser dem som kompetente og selvstændige i vores pædagogiske praksis?
- På hvilke måder arbejder vi med børn som aktive medskabere af egen udvikling?

I Fjordbakke distriktet tager barne- og læringssynet udgangspunkt i en forståelse af, at alle børn er aktivt lærende uanset barnets baggrund, vilkår og aktuelle situation.

Barnet skal have mulighed for at være medskabere af egen læring og udvikle både sin viden og sin personlighed.

Vi ser barnet som socialt kompetent med en medfødt parathed til at indgå i sociale sammenhænge med andre børn og voksne, samt en parathed til at kommunikere med sine omgivelser og reagere på det, der sker i dets omgivelser.

Barnet lærer og tilegner sig viden, færdigheder og erfaringer, når det får mulighed for at omsætte indtryk til egne udtryk.

Børn skal have troen på, at de er nogen, og ikke kun at de skal blive til noget

- Vi ved, at følelsesmæssig udvikling er grundstenen i børnenes udvikling
- Vi ved, at delt hensigt og affektiv afstemning er vigtig for barnets selvforståelse
- Vi ved, at tidlige og positive samspilserfaringer udvikler børnenes fornemmelse af sit eget selv

Børn skal opleve sig som en del af betydningsfulde fællesskaber

- Vi ved, at evnen til selvregulering af følelser fører til og regulering af egen adfærd og regulering af egen læringsprocesser
- Vi ved, at trygge relationer giver en sikker base, at lade op i
- Vi ved, at de professionelle voksne skal tage ansvar for fællesskabets kultur så barnets selvforståelse bevares

Børn skal opleve sig som medskabere af læringsmiljøer hvor de lærer at lære

- Vi ved, at de professionelle voksne skal tage ansvar for læringsmiljøet og deres position i dette
- Vi ved, at små læringsfællesskaber fremmer læring og sociale kompetencer
- Vi ved, at samspillet skal balancer mellem barnets egen udforskning og den professionelle voksnes bidrag

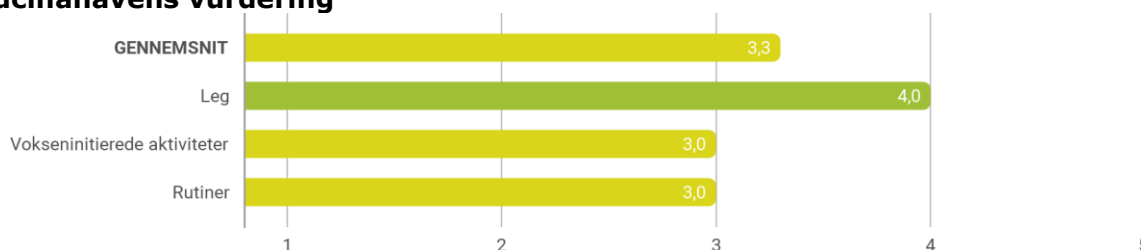
Børn skal opleve, at leg har en værdi i sig selv og at den legende tilgang er gennemgående hverdag

- Vi ved, at leg er læring og læring forgår i barnets nærmeste udviklingszone
- Vi ved, at det er betydningsfuldt for børns læring, at de professionelle voksne skaber rammer
- Vi ved, at det er vigtigt at de professionelle voksne støtter børns leg ved at *gå foran-ved siden af - bagved* hele dagen

2.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahavens vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børn som medskabere af egen udvikling i disse udvalgte situationer?*

2.1.1.1 Lucinahavens vurdering

2.2 Dannelse og børneperspektiv

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan forstår vi dannelse? Og hvordan afspejles den forståelse i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvornår har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle vores pædagogiske læringsmiljø?
- I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør det i dag?

Dannelse og børneperspektiv

Vi arbejder aktivt med at fremme alle børns dannelse. Dannelse er både almen dannelse - det at kende sine kulturelle og historiske rødder, og dannelse er også karakterdannelse - det at blive et selvstændigt og ordentligt menneske i andres og egne øjne. Dannelse er en erfarings- og læreproces, der ikke er bundet op på at skulle lære noget bestemt. Dannelse handler om, at værdier, etik og moral forankres i barnets personlighed. Alle børn skal have mulighed for som aktive deltagere at tilegne sig værdier og holdninger som rettesnor for at kunne handle i en global verden, som reflekterede, hensynsfulde, kritiske og demokratiske mennesker, der er i stand til at kunne sætte sig i andre menneskers sted.

- Alle børn skal have mulighed for at lære at tænke sig om, undersøge værdien af noget, stille spørgsmål, være kritisk, undre sig og acceptere, at der ikke er ét svar. Alle børn skal lære, at en problemstilling kan ses fra flere sider, og at nogle gange er noget mere rigtigt end andre gange - afhængig af situationen og hvem, der er involveret.
- Alle børn skal have mulighed for at have indflydelse på deres hverdag i dagtilbuddet ved at deltage og bidrage i beslutningsprocesserne med et børneperspektiv. Inddragelse giver erfaringer, som bidrager til børns dannelse og giver viden og værdier, som barnet automatisk bruger, når det skal begå sig i verden.

Dannelse er også at tilegne sig fællesskabets dyder og adfærdsformer. Det kan være at tale pænt til hinanden, at turde og være modig og sige sin mening og sige til og fra. Alle børn skal igennem deres dagtilbudsliv have erfaringer med ikke altid at få sin vilje, samt at lære at kunne udsætte sine behov og beherske sig. Alle børn skal opleve succeser, men de skal også i et dannelsesperspektiv erfare egne grænser og sårbarhed gennem mødet med udfordringer, modstand, uenigheder og konflikter. Erfaringer, der bidrager til en sund og stærk karakter, der er i stand til at reflektere over og håndtere både mod- og medgang hos sig selv og andre.

Vi har en særlig opmærksomhed på:

- Barnets perspektiv, som er barnets egen formidling af sin opfattelse af verden
- Børneperspektivet, som er de pædagogiske medarbejders bestræbelse på at forstå barnet ud fra barnets eget perspektiv

Læringsmiljøet skal være et trygt miljø, hvor alle børn møder tydelige voksne, der tager ansvar og sætter rammer på en sådan måde, at alle børn føler sig trygge, kan slappe af og være børn. Samtidig skal der være områder, som børn har medindflydelse på, og alle børn skal have en oplevelse af, at de bliver hørt, at de er vigtige, og at deres mening betyder noget for nogen.

Dette ses ved at:

Vi inviterer børnene til at være aktivt deltagende, så de selv er med til at skabe sin læring og deltagelse i demokratiske sammenhænge.

Vi ved, at alle børneperspektiverne er vigtige, de forskellige perspektiver indeholder forskellige typer af viden, og kan bidrage på forskellig vis, og give bedre grundlag for refleksion.

Vi arbejder med tre blik på perspektiver:

- Et *udefra-perspektiv*, som er et fagligt funderet perspektiv, men som også er rundet af den voksnes personlige værdier og opfattelser af det gode børneliv.
- Et *tilstræbt indefra-perspektiv*, hvor man forsøger at "gætte", og se verden med barnets øjne.
- Et *reelt indefra-perspektiv*, hvor børn helt reelt spørges og inddrages. Vi har særlig fokus på at vægte dette perspektiv, da det inddrager børns eget perspektiv, og er grundstenen i relations arbejdet

Vi tør være eksperimenterende og nytænkende ift. overvejelser om rammesætning, justering af hverdagsrytme og rutiner, organiseringer m.m.

Vi skaber rum og understøtter den legende og nysgerrige tilgang - ved at både børn og voksne bidrager med nye ideer.

I vores pædagogiske praksis forholder vi os til de forskellige børneperspektiver bl.a. ved at følge børnenes spor og inddrage børnene i planlægningen af aktiviteter.

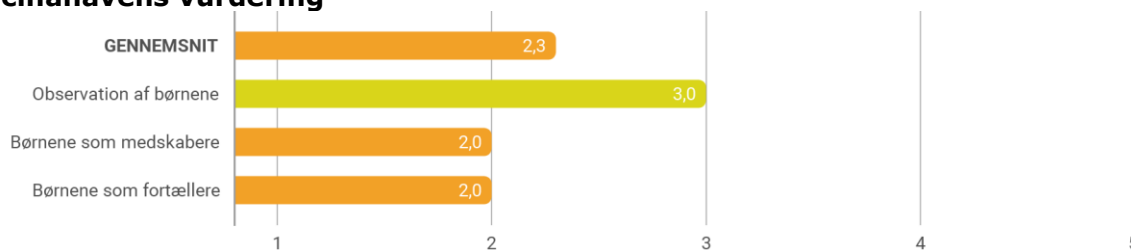
- Vores hverdag tilrettelægges ud fra faste rutiner som giver børnene en tryk og forudsigelig ramme. Heri findes de bedste forudsætninger for personlig dannelse hos hvert enkelt barn.
- Medbestemmelse og aktiv deltagelse er med til at styrke barnets dannelse, hvorfor vi arbejder målrettet med selvhjulpenhed
- Vi guider børnene til at kunne selv, hvilket medfører styrke og tro på sig selv. Det giver barnet endnu mere gåpåmod og lyst til at mestre mere.
- Vi arbejder med at børnene skal vente på tur og at andre kan komme til først.
- Vi guider børnene i at tage hensyn til andre og vejleder i at aflæse hinandens mimik og kropssprog
- Alle har ret til at blive hørt, vi efterspørger og afventer det enkelte barns bidrag
- Vi fokuserer på børnekulturen, hvor børnene leger og øver sig i at begå sig og dannes. F.eks. kan den voksne være på sidelinjen og kun gå ind i legen, hvis der opstår behov for det.
- Vi arbejder ud fra barnets nærmeste udviklingszone, hvilket betyder at vores læringsmiljø er differentieret, så kan aktiviteter og lege foregå på forskellige niveauer for, at de forskellige børn er aktivt deltagende på deres niveau.
- Børnenes medbestemmelse prioriteres ved at skabe en passende ramme ud fra alder og udvikling, hvorfra børnene kan vælge og komme med deres bidrag
- Vi er undersøgende og eksperimenterende sammen med børnene, hvor vi responderer og følger børnenes intentioner
- Der er fokus på voksendeltagelse i legen og skaber rum for fordybelse, samt inviterer til at børnene er aktivt deltagende

- Vi arbejder med differencerede børnefællesskaber og positionerer os, alt efter hvilket behov den pågældende børnegruppe har
- På stue- og teammøder videndes der omkring børn for at opnå fælles forståelse og indsats
- Vi arbejder systematisk med evaluering af vores læringsmiljø bl.a. via Læringshistorier for sikre børnene er deltagende og bliver inddraget, og at vi anerkender deres bidrag.

2.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahavens vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse udvalgte tilgange til at inddrage børnenes perspektiver?*

2.2.1.1 Lucinahavens vurdering

2.3 Leg

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan oplever børnene i vores dagtilbud, at vi anerkender og skaber rum for legen i den hverdag og i det pædagogiske læringsmiljø, vi tilrettelægger for børnene?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvad gør vi for, at børnene får mulighed for at afprøve forskellige roller og positioner i legen?
- Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

Barnets leg

Vi ved at legen er central for udvikling af sprog, fantasi, selvværd, identitet, sociale kompetencer, virkelyst mv. – og dermed nødvendig for børns læring, kreativitet og evne til at skabe. Leg og læring er for barnet en helhed og ikke noget, der kan skelnes imellem eller adskilles.

Barnets leg er grundlæggende for barnets udvikling og egen meningsdannelse. Derfor har legen en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af det, der foregår i dagtilbuddet.

I leg skaber børn en verden af mening og værdier og deler herigennem livsverdener med andre børn.

I legen sker konstante forhandlinger, hvor reglerne hele tiden bliver genforhandlet og aftalt.

Leg karakteriseres ved fantasi, spænding, nye opdagelser, lyst og engagement, det at få øje på hinanden og hvor kreativitet, sprog og kropslige udtryk (ex mimik) er flettet ind i hinanden.

Et godt legeliv er betydningsfuldt for at danne børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil med andre børn og voksne i dagtilbuddet. Leg er grobund for relationer.

Pædagogen skal have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig.

Mange børn leger spontant og af sig selv, alene, parallelt eller sammen med andre.

Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med og at legen udvikler sig positivt for alle børn.

Det er derfor pædagogens ansvar at være opmærksom på, at alle børn trives i og er aktivt deltagende i legen.

Det er pædagogen, der skaber rammerne for legemulighederne gennem indretningen og for de etiske regler, børnene får skabt for deres leg, og hvordan man løser konflikter og håndterer interessemødsætninger.

Det pædagogiske personale kan evt. rammesætte legen, så alle børnene trives i deres rolle, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en oplevelse af at være med.

Rammesatte lege kan tage udgangspunkt i, at børn og voksne sammen reflekterer over, hvad og hvordan legen kan udformes og udvikles, så pædagogen sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn.

Disse lege åbner også mulighed for at inddrage de børn, der eventuelt står uden for legen.

Børns spontane og selvorganiserede leg skal både anerkendes og respekteres og gives betydelig plads i hverdagen i dagtilbuddene.

Dette ses ved at:

Vi indgår i og kobler os til børns leg, fordi det giver børnelivet en ramme, der bliver tryk og meningsfuld for børnene.

Vi har en legende tilgang i vores samspil med børnene, når vi laver forskellige aktiviteter, og vi f.eks. er kreative i Krea, har motorik, fællessang, sanglege i større og mindre grupper.

Vores legemiljøer tilrettelægges ud fra børneperspektivet, og vi er undersøgende på børnenes legeevner og hvilke legefællesskaber de indgår i.

Vi er opmærksomme på at have blik for at børn er i forskellige legestemninger, så som glid, skift, overskridelse og fremvisning (hengivende hed, højspændt, euforisk, opspændt) da det giver gode fællesskabs oplevelser

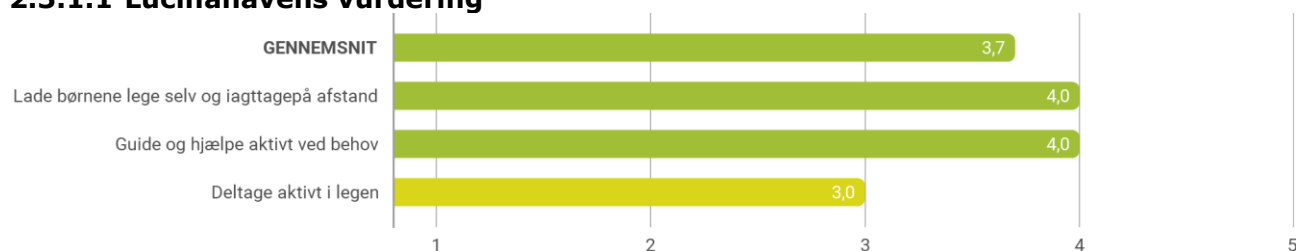
Vi har fokus på både det enkelte barn og fællesskabet, og de voksne støtter og hjælper i udviklingen af legen. Der skabes plads til leg hele dagen både inde og ude, det er primært børnenes egen leg, men kan evt. også være voksenstyret leg, hvor vi rammesætter legen.

- Vi er opmærksomme på det enkelte barns nærmeste udviklingstrin og dets behov for støtte i og omkring legesituationer
- Vi understøtter barnet i at få legerelationer, enten ved at hjælpe barnet ind i en eksisterende leg eller starte en leg op med barnet, og derefter invitere andre børn ind i legefællesskabet
- Vores læringsmiljø har fokus på inddeling i små grupper, hvilket skaber mere ro og fordybelse til legen og styrker koncentrationen hos det enkelte barn. Disse grupper udarbejdes med blik for børnenes alder og relationer, og har til formål, at hjælpe børnene skal opleve sig som en vigtig del af børnefællesskabet
- Vores læringsmiljø giver mulighed for små fællesskaber på tværs af stuerne, hvorved barnets mulighed for at skabe gode og udviklende legerelationer og venskaber udvides.
- Vi iagttager og understøtter relationen barn-barn i legen ved at positionere os, så vi undervejs kan hjælpe i konflikter eller andet, som barnet kan have brug for guidning og hjælp til.
- Vi er rollemodeller og bruger os selv bevidst i legen.
- Vi ser på legen som et læringsrum, hvor vi kan veksle mellem at være "den styrende" (den der går foran og viser vejen), være "ved siden af" (medskabende i legen) eller "bagved" (som den der følger børnenes spor) alt efter, hvad den enkelte gruppe og det enkelte barn har behov for
- Vi har fokus på vigtigheden i at gå i børnehøjde og lege, så vi er nærværende voksne, der taler med børnene og indlever sig i deres verden, både i virkelighed og fantasi.

2.3.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahavens vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse udvalgte tilgange til at understøtte børnenes leg, så legen udvikler sig positivt for alle børn?*

2.3.1.1 Lucinahavens vurdering

2.4 Læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?
- På hvilke måder har vi fokus på læring gennem hele dagen (i både leg, aktiviteter og rutiner)?
- Hvad er vores rolle i forhold til at understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i børneinitierede lege og aktiviteter?
- Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkedes med at tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer ud fra en bred læringsforståelse?

Læring

Læring i vores børnehuse skal forstås bredt. Børns muligheder for at få indtryk og omsætte disse indtryk til udtryk er en forudsætning for læring. Det foregår over hele dagen.

Læring foregår i et socialt samspil med andre, hvor barnet er en del af et børnefællesskab. Læring foregår gennem leg, i relationer, i vekslen mellem voksen- og børneinitierede lege og aktiviteter, samt i rutinesituationer som måltidet, i garderoben og på puslebordet.

Læring foregår alle steder både i udforskning af naturen, ved besøg i nærmiljøet og på legepladsen etc. Børn lærer ved at eksperimentere og gennem kommunikation. De lærer ved at opleve noget nyt, og deres læring fremmes af at begå fejl, slippe fantasien løs og være modige og prøve noget igen og igen, som kan udfordre og være svært, og det derfor er nødvendigt at øve sig på.

Dette ses ved at:

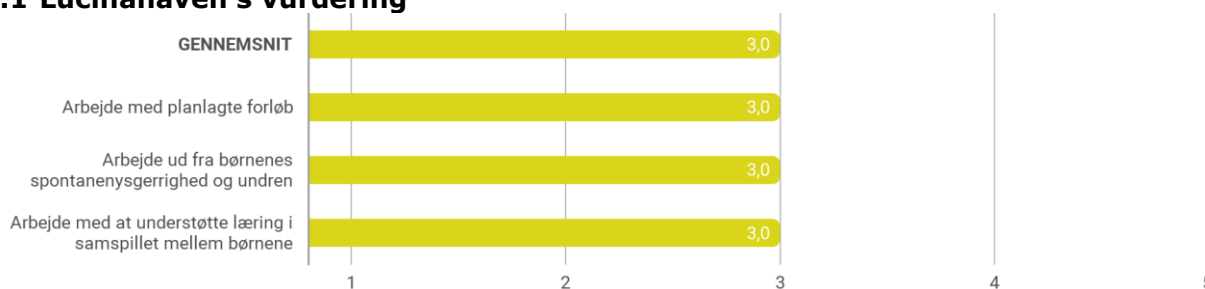
Vi skaber pædagogiske og udviklende læringsmiljøer, hvor der er mulighed for fordybelse i legen og aktiviteter både spontane og planlagte. Der er en vekslen mellem børnenes selvvalgte aktiviteter og voksenplanlagte aktiviteter med et bestemt fokus ud fra læreplanstemaerne.

- Vi arbejder ud fra legende læring
- Vi planlægger aktiviteter og ture både stuevis og på tværs af stuerne. Det kan være aktiviteter som er aldersopdelte eller på tværs af alder. Vi skaber rammer, hvor børnene kan øve sig i være sammen med andre end de bedste kammerater
- Vi understøtter legen ved at skabe plads og tid til børnenes egen leg
- Vi hjælper med at skabe et fælles tredje i de situationer, hvor det kan være svært
- Vi følger børnenes spor - f.eks. at bevare legen til senere eller i morgen, når det er muligt, eller planlagte aktiviteter ændres, hvis det kan lade sig gøre, når børnene kommer med en anden ide eller er optaget af noget andet.
- I vores rutiner har vi fokus på børnenes almene læring
- Vi understøtter børnenes læring ved at bruge de tre læringsrum *foran- ved siden af- bagved*
- Vi har øje for de konkrete børnegruppe, og skaber rum for læring for det enkelte barn, ved at arbejde med mindre børnefællesskaber og tilrettelægge aktiviteterne, så de passer til de gældende børnegrupper.
- Vi har fokus på det enkelte barns nærmeste udviklingszone
- Vi er tydelige og nærværende voksne, hvilket betyder, at vi har fokus på de voksnes positionering i løbet af dagen, og at vi er den gode rollemodel
- Ved at bruge læringshistorier, forløbsbyggeren og udviklingsplaner skaber vi systematisk refleksion, justering og evaluering af børnenes læring

2.4.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad har vi fokus på hver af disse udvalgte tilgange, når vi arbejder ud fra et bredt læringsbegreb?*

2.4.1.1 Lucinahaven's vurdering

2.5 Børnefællesskaber

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi pædagogisk med at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab?
- Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge gode relationer?
- Hvordan understøtter vi forældrenes rolle i forhold til at bidrage til velfungerende børnefællesskaber i vores dagtilbud?
- I hvilke situationer er det lykkedes os at skabe velfungerende børnefællesskaber, hvor alle børn er med?

Børnefællesskaber

Børn tilbringer en stor del af deres dag i samspil med andre børn. Derfor udgør børnene i fællesskabet fundamentale betingelser for hinandens liv, trivsel, udvikling og dannelse.

Læringsmiljøet er grundlaget for børnefællesskaber, hvor der skabes balance mellem individ og fællesskab.

Relationer og venskaber er afgørende.

Alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til og lære at udvikle sig i samspil med andre. Alle børn skal have mulighed for at vise initiativ og være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skal skabe rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner.

Vi ved at inkluderende pædagogisk praksis er funderet i en sammenhængende og forudsigelig hverdag præget af struktur og rutiner. Rutiner er daglige, tilbagevendende og forudsigelige praksisser, der udgør en væsentlig del af læringsmiljøet i børnehuset. Det samme gentages dag efter dag.

Rutiner er færdigheder erhvervet ved mange gentagelser og øvelse. Rutiner er det, der foregår i puslerum, på toilettet, ved borddækning, under måltidet, ved oprydning, i garderoben osv.

Rutinerne er med til at binde dagen sammen og skabe overgange fra den ene aktivitet til den anden.

Rutiner er også, hvordan børnene kommer fra samling til projekt, fra frokost til legeplads, og hvordan barnet kommer ind i huset om morgenen.

Rutinerne skal være faste og forudsigelige, men samtidig være dynamiske og kunne ændres, når det er relevant.

Daglige rutiner er, sammen med projekter og leg, en del af den samlede pædagogiske hverdag.

Rutinerne fordrer derfor også en tydelig organisering, der bygger på pædagogisk refleksion og planlægning.

I rutinerne er barnet aktivt deltagende i begrænsede, overskuelige opgaver, som umiddelbart giver mening for barnet. Det kan være at skære frugt ud inden eftermiddagsmaden, eller tage sko på inden barnet går på legepladsen.

Rutinerne er nedskrevet og skal være kendte af og efterleves af det pædagogiske personale på tværs af hele børnehuset, med de variationer der forekommer i forskellige aldersgrupper. Fx. vasker alle hænder før måltidet, men måden det bliver gjort på afhænger af barnets alder og kunnen.

Barnet skal opleve, at forventninger og ansvar er forudsigelige og kendte uafhængig af hvilken pædagog, de er sammen med. At det ikke den ene dag forventes at de selv kan hælde op, og at de næste dag ikke får muligheden.

Det pædagogiske personale skal overveje hvilke børn, der på et givent tidspunkt udviklingsmæssigt kan profitere af at deltage i hvilke rutiner og praktiske gøremål. Borddækning kan som eksempel skabe mulighed for en tæt dialog med barnet, styrke barnets talforståelse eller øve konkrete gloser og begreber.

Rutiner omkring overgange skal ses som en mulighed for at øve kompetencer og færdigheder.

Garderoben kan være en oplagt læringsarena, hvor der kan øves selvhjulpethed, tales om vind og vejr og om passende påklædning.

Dette ses ved at:

Vi har blik for børns deltagelse f.eks. gennem at udforske praksis ud fra børns perspektiver ved at se på, hvad børn er optaget af, og hvor de "kigger hen" over længere tid og studere hvordan børn orienterer sig i læringsmiljøet og børnefællesskabet.

Vi har blik for hverdagens mulige marginaliseringsprocesser og kan udforske børns adgangsbetinngelser til de fællesskaber de indgår i.

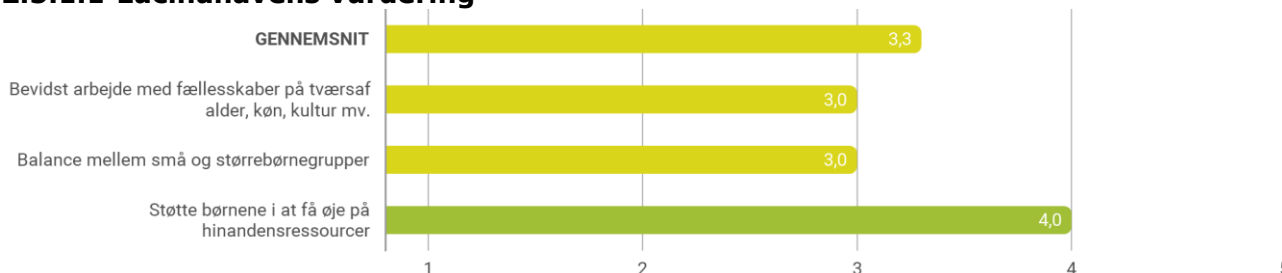
Vi guider børnene på vej, når det bliver for vanskeligt for børnene selv at tage hånd om det sociale samspil, og vi undersøger, hvad der pædagogisk skal til for at barnet kan være med i det børnefællesskab, som det ikke er en del af lige nu og her.

- Vi hilser og siger godmorgen med navn til alle børn - så det enkelte barn føler sig set og budt velkommen i fællesskabet
- Vi har fokus på, hvordan er vi sammen med hinanden på en god og hjælpsom måde
- Vi er opmærksomme på omgangstonen, og vi guider børnene i at tale sammen, med og til hinanden
- De voksne er gode rollemodeller, som går forrest og understøtter fællesskaberne
- Vi tager afsæt i børnenes perspektiver og sætter ord på, hvis det er svært
- Vi reflekterer og sætter ord på sammen med børnene, og forsøger at få dem til at forstå hinandens perspektiv, følelser og handlinger
- Børnene deles op i mindre fællesskaber ud fra aktiviteter, alder og/eller venskaber
- Vi tilrettelægger overgange i god tid med besøg fra vuggestue/dagpleje til børnehave
- Vi arbejder med overgange fra børnehave til skole før Forårs Sfo og skolestart - vi besøger og får besøg fra skolen og Sfo'en, og vi har vores fælles Brobygning mellem dagtilbud og skole.
- Børnenes medindflydelse på vores pædagogiske praksis opnås ved, at vi følger børnenes spor og ideer
- Vi hjælper børnene med at danne gode relationer. Det kan være ved at holde os på sidelinjen og observere børnene og hjælpe dem med at bygge videre på legen og venskabet
- Børn der endnu ikke har tætte relationer understøttes af en voksen i samspillet med andre børn i særlige tilrettelagte aktiviteter og lege
- Vi er opmærksomme på balancen mellem betydningen af det enkelte barns behov og det at indgå i fællesskabet. Vi hjælper børnene til at kunne sige til og fra på en passende måde, hvorved de opnår en tryghed, som gør at de tør indgå i fællesskabet
- Vi samarbejder med forældrene omkring børnenes relationer og deres rolle i børnefællesskabet - bl.a. opfordres de til at lave private legeaftaler.

2.5.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahavens vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse udvalgte tilgange til at understøtte børnefællesskaber?*

2.5.1.1 Lucinahavens vurdering

2.6 Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?
- Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at tilrettelægge vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Oplever vi, at vi har brug for mere eller en anden viden og kompetence for at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø gennem hele dagen?

Pædagogisk læringsmiljø

Med pædagogisk læringsmiljø forstår vi, det miljø vi skaber, med afsæt i den fælles faglige ramme hvor der arbejdes didaktisk med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Læringsmiljøet er de kulturelle, de relationelle, de fysiske og de organisatoriske forhold i de enkelte dagtilbud. Læringsmiljøet er multifacetteret og er alt det, der har indflydelse på alle børns trivsel, udvikling, læring og dannelse – fra barnets refleksion over egen læringsproces, til de pædagogiske medarbejders aktive støtte og deltagelse i barnets leg, personalets uddannelse og kompetencer, børnegruppens størrelse, normering, dagtilbuddets fysiske og æstetiske indretning, digitale redskaber, den praktiske planlægning og organisering, personalegruppens sammensætning, og omgangs- og dialogformen børn imellem, mellem børn og voksne og voksne imellem, forældresamarbejdet mv.

Alle børn skal møde tryghed, nærhed og omsorg og opleve sig taget alvorligt, værdsat og betydningsfuldt. Alle børn skal gives mulighed for at udvikle deres læringskompetencer, så de med glæde og lyst lærer sig at lære. Samtidig skal hvert enkelt barn lære så meget, de kan, ved til stadighed at få mulighed for at lære mere, så de rustes til at udfolde deres potentiale og derved lykkes igennem deres skolegang og senere i voksenlivet.

Det stiller krav til læringsmiljøet, som udgør fundamentet for, hvad børn får mulighed for at lære sig i deres tid i dagtilbuddet. Derfor skal der kontinuerligt arbejdes med det pædagogisk læringsmiljø, hvor miljøet kendetegnes ved, at der arbejdes didaktisk, altså bevidst og målrettet, med læring hele dagen både i de daglige rutiner og i de voksen- og børneinitierede aktiviteter.

Læringsmiljøet skal rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så alle børn får de bedste betingelser for at trives, lære og udvikle sig. Læringsmiljøet skal sikre, at der skabes varierende læringsmuligheder som tilgodeser børns forskellighed og aktuelle behov, så det enkelte barn bliver udfordret hver eneste dag, både i voksen- og børneinitierede aktiviteter.

Børn lærer i sociale sammenhænge, og læringsmiljøet skal understøtte alle børns muligheder for at lære af andre, for selv at finde på og opdage nyt sammen med andre. Læringsmiljøet skal støtte alle børns mulighed for at være selvaktive og indgå i forskellige relationer. Læringsmiljøet skal støtte og udfordre alle børn til at bevæge sig fra den aktuelle udviklingszone til zone for nærmeste udvikling. Det er derfor afgørende kontinuerligt at reflektere over, om der er elementer i det aktuelle læringsmiljø, der skal forstærkes, udskiftes eller afvikles. Refleksionen skal sikre, at alle børn dagligt bliver tilpas udfordret med henblik på en fortsat progression i hvert eneste barns læring og udvikling.

Læringsmiljøet skal udfordre børns tænkning, det skal give børn anledning til at undre sig, eksperimentere, være nysgerrig, forestille sig og fordybe sig. Når børn og voksne indgår i en fælles aktivitet, skal det være med en aktiv involvering og deltagelse af både børn og voksne. Børn og voksne skal i fællesskab finde nye veje ind i fælles læring og udvikling. Relationer mellem børn og mellem børn og voksne danner grundlag for læring, nysgerrighed og lyst til at udforske og forstå omverdenen.

Læringsmiljøet skal være et trygt miljø, hvor alle børn møder tydelige voksne, der tager ansvar og sætter rammer på en sådan måde, at alle børn føler sig trygge, kan slappe af og være børn. Samtidig skal der være områder, som børn har medindflydelse på, og alle børn skal have en oplevelse af, at de bliver hørt, at de er vigtige, og at deres mening betyder noget for nogen.

Dette ses ved at:

Vi gør os overvejelser om, hvordan vi skal justere sig selv og interagere ift. det pædagogiske læringsmiljø i den givne situation. Vi har fokus på, at der finder læring sted hele dagen – i legen, i planlagte, spontane aktiviteter og i rutinesituationer.

Vi tager ansvar for at sørge for gode rammer, plads til legen, dialogen og udfordrende aktiviteter. Det er et tegn, at børnene hele tiden møder nye udfordringer og nye læringsrum, hvor indholdet hele tiden justeres, for at understøtte progression i børnenes læringsproces.

Vi indretter det fysiske læringsmiljø således, at børnene har adgang til materialer og at der er plads til længerevarende procesforløb, så børnene kan gå til og fra og være i gang over længere tid. Processen er vigtigere end produktet.

Vi er støttende, legende, igangsættende og inspirerende i mødet med børnene.

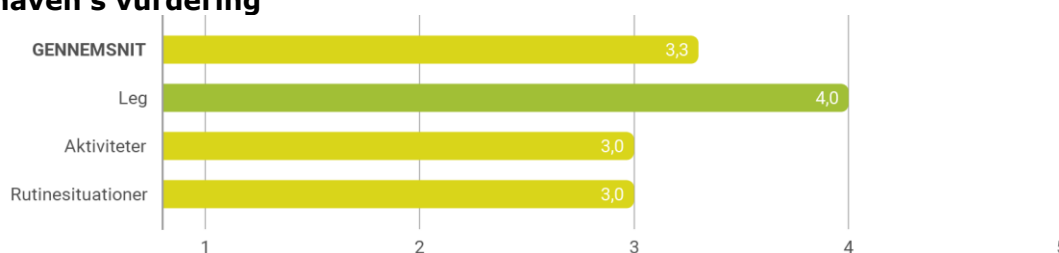
Vi har faglige refleksioner over det pædagogiske læringsmiljø og vurderer dette ud fra børnenes perspektiv.

- Vi arbejder tæt sammen på tværs af stuerne, og samarbejder tværfagligt med dagplejen, skolerne, læringsmiljøpædagog, psykolog, logopæd, ergo- og fysioterapeuter.
- Forældrene er den vigtigste samarbejdspartner, da det er dem, der kender deres børn bedst
- Vi er rollemodeller, og er derfor bevidste om, at der i enhver situation finder læring sted. Fra barnet træder ind ad døren, og til det går hjem
- Rutinerne er et vigtigt læringsrum, hvor den samme ting kan øves mange gange, og barnet gradvist bliver mere selvhjulpne
- Børnene oplever, at det er rart både at give og modtage hjælp, og støttes derved i deres alsidige og personlige udvikling. Der er masser af fællesskab i rutinerne og alle børn kan deltage med de kompetencer, de hver især har
- Det pædagogiske læringsmiljø tænkes også ind i samspillet med hinanden. Vi guider børnene i at fornemme egne og andres grænser, at kunne sige til og fra, og hvordan man er en god kammerat
- Vi øver forhandlingen i både legen og aktiviteterne: at kunne vente på tur, skiftes til at lytte, tale og bestemme, og derved kunne acceptere andres ståsted og perspektiv
- Vi sætter ord på handlinger og følelser i her-og-nu situationer. I det tætte samspil med barnet f.eks. ved bleskift, samtaler vi med barnet og herved stimuleres den følelsesmæssige tilknytning og den sproglige udvikling
- Vi griber øjeblikket og følger barnets spor. Den lille edderkop eller fuglen som barnet peger på, giver anledning til snak, sang, tegning og leg, hvorved sproget, kroppen og fællesskabet kommer i spil
- I planlagte aktiviteter tages udgangspunkt i børnenes interesser, perspektiver, udviklingsniveau, læreplanstemaer og årstider. En planlagt aktivitet kan tage en drejning i en retning, som vi ikke havde forudset, når barnets spor følges, i den udstrækning det er muligt
- Både vores ude- og inderum med forskellige legemiljøer inviterer til leg, læring, fantasi og fordybelse.

2.6.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad lykkes vi med, at forældrene er aktive medspillere om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse inden for disse udvalgte dimensioner?*

2.6.1.1 Lucinahaven's vurdering

2.7 Samarbejde med forældre om børns læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?
- Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning?

Fælles ansvar for barnets læring

Forskning viser, at et trygt og stimulerende hjemligt miljø udgør det vigtigste element i barnets trivsel og læring. Alle børn skal have mulighed for at klare sig godt i livet. Derfor er det vigtigt, at forældresamarbejdet ikke begrænser sig til sociale arrangementer, men også handler om at fremme barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring på tværs af dagtilbud og hjem. Forskning viser også, at samarbejdet mellem forældre og børn har stor betydning for det pædagogiske miljø i dagtilbuddet og for gode børnefællesskaber.

For at understøtte alle børns potentialer og kompetencer er det væsentligt at styrke det fælles ansvar for barnets læring gennem et tæt samarbejde mellem forældre og dagtilbud om barnets læring. Samarbejdet skal bygge på en gensidig respekt for forældrenes unikke viden om barnet og for dagtilbuddets pædagogfaglige tilgang.

En af vejene til i fællesskab at løfte det fælles ansvar er ved at skabe sammenhæng mellem barnets læringsarenaer hjemme og i dagtilbuddet. I dagtilbuddet inddrages forældrene i børnenes læring, når det pædagogiske personale overvejer, hvordan barnets hjemmelæringsmiljø kan styrkes i sammenhæng med de pædagogiske læreplaner som børnefællesskabet er optaget af, eller når barnet i en læringsiagttagelse viser tegn på læring, som forældrene inddrages i, med en invitation til at fortsætte læringen i hjemmelæringsmiljøet.

Vi tager afsæt i det fælles ansvar for barnets læring ved at vidensdele som afsæt for handling mellem pædagogiske personaler og forældre - altid med barnet i centrum. Det barnet lige nu er ved at lære sig genkendes både i dagtilbuddet og i hjemmet af voksne, som derfor kan støtte og udfordre barnets læring.

Fælles ansvar for barnets læring er en del af det pædagogiske grundlag og dermed et fagligt afsæt for alle pædagogiske personaler i deres pædagogiske arbejde med børns læring og udvikling. I planlægning og udarbejdelse af udviklingsplaner reflekterer det pædagogiske personale på hvilken måde læreplanstemaet, aktivitetsindhold, børnenes interesse og læring kan styrke og bidrage til barnets hjemmelæringsmiljø.

Vi er opmærksomme på, at få grebet viden fra barnets hjemmelæringsmiljø, som forældrene bidrager med. Denne viden skal udnyttes og indgå i det læringsmiljø, barnet er en del af i børnehuset, når det er relevant for barnet og for børnefællesskabet.

Både forældre og pædagogiske personaler skal være opmærksomme på at bidrage fra hver deres vinkel, så samarbejdet bygger på gensidighed, og der bygges bro mellem barnets livsverdener.

Det pædagogiske personale skal synliggøre for forældrene, hvad børnene er i gang med at lære sig, og hvordan det ser ud, når et barn øver sig på noget.

De pædagogiske personale skal på forskellige måder vise, hvordan barnet indgår i et børnefællesskab, og at det i sig selv skaber læring for barnet.

Pædagogiske personale skal formidle og begrunde pædagogikken og de pædagogiske metoder, så forældrene får endnu flere forudsætninger for at bidrage til deres barns læring og udvikling gennem hjemmelæringsmiljøet.

Dette ses ved at:

Når vi får nye børn og familier, sætter vi god tid af til at lære hinanden at kende – vi vil møde de nye børn og forældre med en faglig nysgerrighed på, at lære det nye barn og familie at kende. Medarbejdere og forældre er i dialog med hinanden om at skabe en tryk hverdag, hvor barnet trives og udvikles. Det betyder, at der løbende er en dialog, hvor forventninger er at alle bidrager åbent og fordomsfrit. Begge parter må hjælpe hinanden med at gå på kompromis og formå at tage hinandens perspektiv og igennem dialog finde frem til den bedste løsning for barnet.

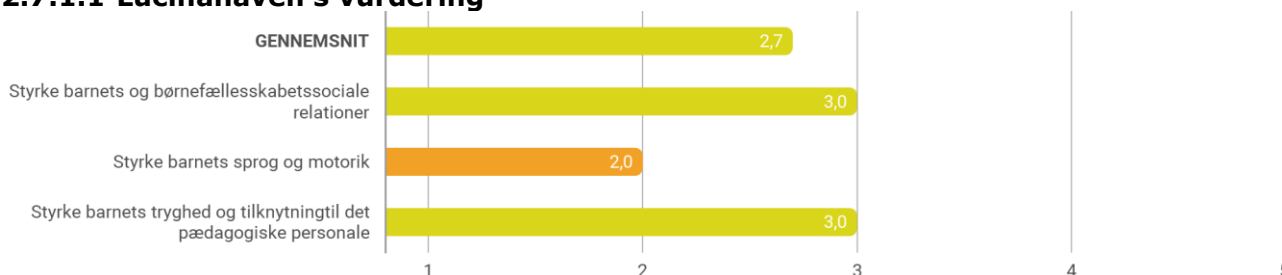
Medarbejderne opsøger viden fra forældrene om barnet og inddrager dem i det professionelle arbejde. Forældre efterspørger faglige viden fra pædagogerne, som kan styrke forældrenes viden og mulighed for at møde barnet på den bedste måde. Det kan være debatter om emner, men også helt konkrete problemstillinger i hjemmet.

Vi møder hinanden med nysgerrighed og støtter op om barnets nysgerrighed i at lære nyt, både i daginstitutionen og derhjemme. Medarbejderne skaber rum for, at forældre får mulighed for at bidrage på forskellig vis med det, de kan, både i forhold til pædagogiske aktiviteter i hverdagen og til arrangementer i løbet af året.

- Gennem at give god tid til indkøring og dialog skabes de bedste forudsætninger for en tryk hverdag og et godt samarbejde. Hvert barn er tilknyttet en primærpædagog, som er bindeleddet ind i institutionen.
- Forældrene tilbydes en Trivselssamtale hvert år, hvor der tages udgangspunkt i dialogmodulet, som indeholder besvarelser både fra forældre og primærpædagogen om barnets trivsel og læring. Ved særlige situationer er der altid mulighed for en ekstra samtale.
- Særlige pædagogiske tiltag sker altid i tæt samarbejde med forældrene
- Vi vægter den daglige kontakt i garderoben og på legepladsen
- Vi har både en direkte og generel kommunikation via Aula - bl.a. omkring vores læringsmiljø, arrangementer og det enkelte barn
- Der er forældrearrangementer i løbet af året - såsom Juletræsfest, Høstfest og legepladsdag
- Vi holde fælles forældremøder med valg til forældrerådet og efterfølgende en fagligt indhold enten i plenum eller på stuerne/teams

2.7.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad skaber vi et pædagogisk læringsmiljø for alle børn, hvor børnene får de bedste betingelser for at trives, lære, udvikle sig og dannes inden for disse udvalgte situationer?*

2.7.1.1 Lucinahaven's vurdering

2.8 Børn i udsatte positioner

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljøer, så de understøtter læring, trivsel, udvikling og dannelse hos børn i udsatte positioner?
- Har vi i tilstrækkeligt omfang faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan sikrer vi, at vi har blik for alle de børn, der er i periferien af børnefællesskabet - og dem, hvis udsathed er mindre synlig?
- Hvordan fungerer vores eventuelle samarbejde med andre instanser som PPR, sundhedspleje, tale-
hørepedagog mv.?

Børn i udsatte positioner:

Alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til og lære at udvikle sig i samspil med andre. Alle børn skal have mulighed for at vise initiativ og være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skal skabe rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner.

De pædagogiske personaler skal derfor være særlig opmærksomme på børn i udsatte positioner; Der er en sammensat gruppe af børn, børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn m. afvigende socio- og emotionel adfærd, børn med sproglige forsinkelse m.v.

At være i en udsat position kan ses som, at barnet befinder sig i en sårbarhedsskabende situation, som ikke nødvendigvis er statisk, og som kan opstå i mange variationer. Barnet er ikke nødvendigvis født ind i den udsatte position. F.eks. kan der opstå kriser/sorg, som bringer barnet i en udsat position i en periode.

Børn som befinder sig i en udsat position, har brug for, at det pædagogiske personale skaber et læringsmiljø, som tilgodeser børnenes individuelle betingelse for deltagelse i fællesskabet. I lighed med andre børn lærer og udvikler børn i udsatte positioner sig i et fagligt kompetent pædagogisk læringsmiljø og i mødet med en velfunderet pædagogisk faglighed. Derfor arbejder alle pædagogiske personaler bevidst ift. voksenpositionering, så alle børn har lige muligheder for at være i- og have deltagelsesmuligheder i børnefællesskabet.

Vores opmærksomhed er derfor på kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen, da den er særligt betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Det er vores ansvar sammen med andre relevante fagprofessionelle, at støtte alle børn med særligt udfordringer og sikre at de oplever sig som en del af fællesskabet.

Vi har derfor særligt fokus på at sikre at arbejdet med den pædagogiske læreplan, herunder de seks læreplanstemaer og de pædagogiske mål har relevans for alle børn uanset baggrund. Derfor har det pædagogiske personale til opgave at anerkende legen og deltage i det legende samspil, som børn er optaget af at finde plads i og deltage i. Dette understøtter pædagogiske læringsmiljøer, der "tager udgangspunkt i børnenes perspektiv", og er især vigtigt for børn, der er udfordret i legekompeterne.

Dette ses ved at:

Vi er opmærksomme, at børn i udsatte positioner tilbydes små differentierede fællesskaber, der tilgodeser barnets udvikling og trivsel. Vores pædagogiske læringsmiljø har øje for det enkelte barns udvikling og livsvilkår.

Vi bruger positioneringskemaer i vores læringsmiljø, hvilket giver en voksenstruktur, hvormed der skabes mulighed for fordybelse, sikres overskuelige og genkendelige overgangene mellem aktiviteterne er og flest mulige børn bliver set af en voksen.

Vi tager afsæt i f.eks. iagttagelser, data fra sprogvurderingen/sprogtrappen, dialogmodulet, DPU, PPV m.v., når der opstilles mål og tiltag, som skal understøtte det enkelte barns udvikling bedst mulig.

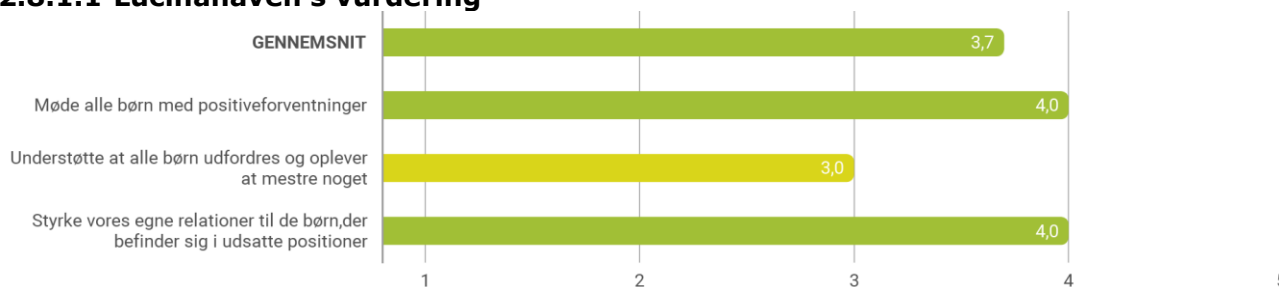
Vi har en stor opmærksomhed på børns læring og udvikling med fokus på et kvalificeret samt differentieret forældresamarbejde.

- Vi inviterer forældrene til en samtale, når vi har en bekymring eller særligt fokus på et barn.
- Udover at vi observerer barnet, er vi opmærksomme på, hvilken livssituation familien evt. står i
- Vi er i dialog med hinanden, forældrene og evt. samarbejdspartnere omkring det enkelte barn for at sikre, at vi ser hele barnet og har en fælles forståelse.
- Vi bruger ofte AKT-Pædagogen som sparringspartner, hvilket giver os redskaber til at have fokus på, hvor barnets ressourcer ligger. Derudover inddrager vi øvrige eksterne konsulenter såsom psykolog, ergo- og fysioterapeut og talepædagog m.v.
- Vi inddeler i små grupper, der passer sammen i alder eller i forhold til barnets nærmeste udviklingstrin.
- Den særlige eller fokuseret indsats tilpasses med aktiviteter og lege, der har fokus på de kompetencer, vi ønsker at styrke enten hos barnet eller i gruppen.
- Vi tilrettelægger vores læringsmiljø, så vi følger børnenes spor og dermed understøtter deres medbestemmelse.
- Vi har faste procedurer for overgangene fra dagplejen/vuggestuen til børnehaven. Er der et barn, der har brug for en ekstra indsats, laver vi en specifik plan som understøtter og sikrer en tryk overgang. Børn flyttes ikke kun i forhold til alder, men også med afsæt i udvikling, kompetencer og relationer.
- I børnehaven arbejdes der i perioder med "fri for mobberi". Herigennem understøttes børnene i at lære, hvordan man kan udvise og forstå følelser, hvordan man behandler andre og man selv vil behandles.
- Vi har fokus på det sproglige arbejde, bl.a. hverdagssamtalen og de kommunikative strategier, så børnene lærer at kommunikere og give udtryk for deres behov på en hensigtsmæssig måde.
- Vi arbejder med dialogisk læsning og de understøttende sprogstrategier.
- De voksne er de gode rollemodeller.
- På sigt vil vi i nogle sammenhænge arbejde med KRAP modeller, såsom ressourceblomsten eller måltrappen, når et barns ressourcer og udviklingsmål skal synliggøres. Herudfra evalueres og udvikles der løbende, så vi understøtter barnets udvikling.

2.8.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse udvalgte pædagogiske tilgange til at sikre, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i børnefællesskaberne?*

2.8.1.1 Lucinahaven's vurdering

2.9 Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvilke gode eller dårlige erfaringer har vi med pædagogiske tiltag og initiativer rettet mod kommende skolebørn?
- Hvad mener vi, er de vigtigste faktorer for, at børn oplever tryghed og sammenhæng i overgange?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med skole, fritidshjem/SFO eller andre dagtilbud i forbindelse med overgange?
- Hvordan kan vi følge op på, hvordan børnene har oplevet overgangen fra dagtilbud til skole eller SFO/fritidshjem?

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til Børnehaveklassen

Et konkret mål er at dygtiggøre børnene til mødet med skolen og på samme tid skabe positive indre billeder hos børnene, som kan nære en grundlæggende følelse af at være kompetent til mødet med skolen.

Det vil sige, at barnets tilgang til skolen og dets tro på sig selv i de nye omgivelser og dets evne til at mestre nye krav udvikles.

I samtaler og lege, børnene imellem, er skolen ofte et tema, der dukker op igen og igen hos de ældste børn. Børnene deler den viden og de forestillinger de har om skolen med hinanden.

I legen bearbejdes de forskellige indtryk børnene tilegner sig om skole og skolefærdigheder. Legen udgør derfor en vigtig kilde til læring i forbindelse med overgangen til skolen.

Den mest betydningsfulde læring og erfaringsdannelse forud for skolestarten sker dog typisk gennem planlagte og målrettede overgangsaktiviteter. Det er små og store forberedende aktiviteter, dialoger, lege osv., der foregår i børnehaven som forberedelse til skolen.

Den indsats, der sker gennem forberedende aktiviteter, kan få afgørende betydning for barnet i skolestarten, fordi det er gennem den, at barnet tunes ind på skolens læring.

De erfaringer barnet tilegner sig uden for skolen kan dermed blive dem, der får mest betydning for barnet i skolen idet, det er her grundtonen for barnets oplevelse af skole slås an, og her, barnets nye identitet som skolebarn begynder at tage form.

Dette ses ved at:

I Fjordbakke distriktet er der i alle institutioner storegrupper, det sidste år inden børnene skal i skole: Her arbejdes der målrettet på at give børnene de bedste betingelser til overgangen til skolen – bl.a. gennem målrettede skole forbedrende aktiviteter, sociale lege, selvhjulpenhed og alt sammen med udgangspunkt i et legende, lærende, igangsættende og inspirerende fokus.

Således at der sikres progression i børnenes læring og udvikling.

Og dermed at børnene får en grundlæggende tro på egne kompetencer og tro på, at de kan klare de nye udfordringer.

I Fjordbakke distriktet har vi et tæt samarbejde med skolen og dette udmønter sig blandt andet ved, at vi har etableret brobygning som:

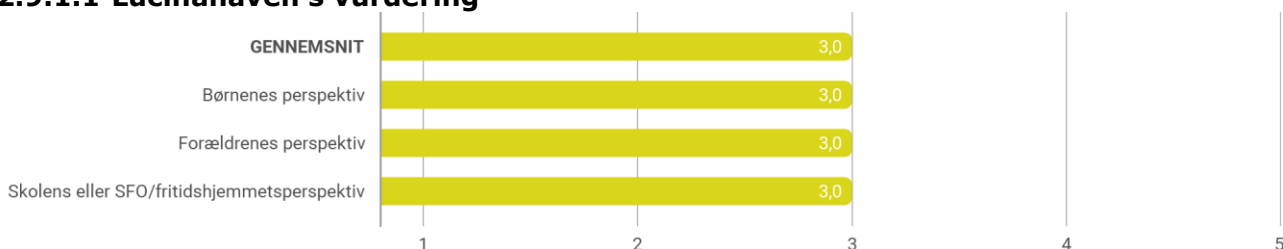
- Skal forbinde den pædagogiske praksis i børnehaven med den pædagogiske praksis i skolen med udgangspunkt i Den styrkede læreplan.
- Skal operere i barnets nærmeste udviklingszone og feltet mellem leg og læring
- Skal muliggøre såvel udvikling som afvikling, det vil sige den skal forberede barnet på det nye, der kommer og tage afsked med det der forlades
- Har som mål, at barnet oplever sig som kompetent og inkluderet fra første færd i skolen
- Udfoldes af de tvær- professionelle og bygge på principper om distribueret viden.

Målet er:

- At børnene får venner el. skaber venskaber
- At børnene lærer de nye rammer i skolen og SFO at kende.
- At støtte den enkelt barn i overgangen fra børnehave til gl. overgang SFO/ skole gennem de voksnes samarbejde
- At forældrene bliver inddraget så tidligt som muligt i overgangen til skole/ SFO
- Vi ser medarbejdere, der indgår i fællesskab med hinanden om opgaven. Børn og medarbejdere indgår i et forpligtende fællesskab, med blik for betydningen af tilhørsforhold til fællesskabet og deltagelse i disse.
- Vi har en medarbejder, der tager med børnene i glidende overgang og er del af brobygning.
- Vi ser medarbejdere, der etablerer strukturer i forhold til brobygning.
- Vi ser medarbejdere, der arbejder med børnenes tilhørsforhold til og deltagelse i nye sociale fællesskab.
- Vi ser medarbejdere, der skaber aktiviteter som giver børnene gode oplevelser, erfaringer og oplevelser, der kan give børnene tiltro til sig selv i nye fællesskaber.
- Vi ser medarbejdere, der ser overgangen, som forberedelse til barnets næste skridt i live

2.9.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad inddrager vi disse udvalgte perspektiver for at sikre sammenhæng i de forskellige overgange?*

2.9.1.1 Lucinahaven's vurdering

3 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019 - FOKUSOMRÅDER

3.1 Samspil og relationer

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen?
- Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov?
- Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer i løbet af dagen?
- Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Samspil og relationer

Velfungerende samspil og relationer mellem børn og pædagogisk personale er afgørende for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Samspil og relationer dækker over alle de situationer, hvor børn og pædagogisk personale kommunikerer eller er sammen om noget. Kvaliteten af samspillet og relationerne påvirker hele det pædagogiske læringsmiljø.

Samspil og relationer af høj kvalitet er således afgørende for at kunne give børnene de bedste betingelser for trivsel, læring, udvikling og dannelse.

En tryk tilknytning/relation opstår gennem regelmæssige samspil med nærværende og anerkendende voksne, der viser en oprigtig interesse og omsorg for det enkelte barn og for hele børnegruppen. Dette er udgangspunktet for samspil af høj kvalitet, der kan bidrage til børns læring og udvikling. Børns tilknytning kan udvikles både i planlagte pædagogiske aktiviteter og i rutinesituationer i løbet af dagen. Børns egen interesse er den bedste katalysator for læring og udvikling, derfor er vi opmærksomme på, at vi følger børnenes spor i vores læringsmiljø både i aktiviteter og legen.

Et regelmæssigt og længerevarende samspil mellem barn og voksen omkring et fælles tredje er kognitivt stimulerende for barnet. Dette kræver en voksen, der er nærværende og fordybet i interaktionen sammen med barnet og stiller åbne spørgsmål - derfor bruger vi bl.a. voksenpositionering til at sikre, at der er mulighed for fordybelse med børnene i løbet af dagen.

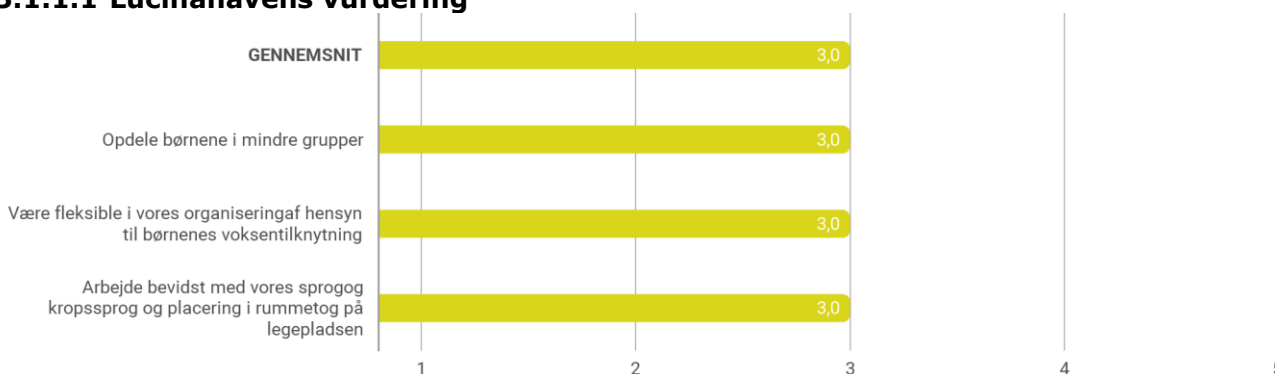
Rutinesituationer som måltider rummer et stort potentiale for læring og udvikling, da børn f.eks. i måltidssituationen kan opleve, hvordan man kan deltage i og bidrage til en samtale med både voksne og andre børn.

Begrebet medlæring peger på, at læring finder sted hele tiden og i alle interaktioner i hverdagen. Så ligesom måltidet kan andre rutiner, som f.eks. at få overtøj af og på, åbne, bleskift og sovesituationer, være oplagte læringsmuligheder. Vi er derfor opmærksomme på, at vi ikke kun er fokuserede på resultatet, men giver os tid til at være nærværende over for børnene i den givne situationen.

3.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahavens vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad har vi fokus på disse udvalgte tilgange i vores arbejde med at skabe gode samspil og relationer?*

3.1.1.1 Lucinahavens vurdering

3.2 Evaluerende pædagogisk praksis

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan evaluerer vi det pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk?
- Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for på aktiviteterne eller på børnenes læring?
- Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

Evaluerende pædagogisk praksis

Begrebet evalueringskultur er et udtryk for, at vi arbejder i professionelle læringsfællesskaber. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt og kritisk til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Systematisk refleksion over praksis og evaluering af praksis sker med afsæt i dokumentation, såsom fortællinger fra praksis, observationer af læringsmiljøet, børneinterviews m.m. samt evalueringer af det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø fx gennem Hjernen&Hjertet, SMTTE, 3-trins-cirkelmodel m.m.

Fælles forpligtelse, målsætninger og tegn på at vi er på vej:

- I distriktet tilstræber vi at arbejde i professionelle læringsfællesskaber. Vi ser det som en fælles forpligtelse at skabe de optimale læringsmuligheder for alle børn. Dvs. at både ledere og medarbejdere bidrager til udvikling af praksis.
- Vi tager udgangspunkt i børnenes udbytte af læringsmiljøet, når vi tilrettelægger, justerer og kvalificerer praksis. Dvs. at vi flytter fokus fra aktiviteten til et fokus på børnemiljøet og børnenes trivsel og læringsprocesser.
- Vi har det mål, at refleksion og målsætninger bliver en naturlig del af det pædagogiske arbejde. Det betyder, at vi foretager systematiske refleksioner over praksis og inddrager disse data i udviklingen af vores fælles praksis.
- Vores evalueringskultur understøtter et dobbelt læringsfokus rettet mod både børns og medarbejders læring og udvikling. Det er derfor afgørende for os, at vores refleksions- og evalueringsprocesser skriftliggøres, så der skabes en kontinuerlig proces med at "kikke" på os selv og hinanden. Målet er, at vi i højere grad ser på egen andel af samspillet med barnet, samt forsøger at tage et kontekstsyn ved at se på det, som sker "rundt omkring" barnet i dagligdagen i dagtilbuddet. Det sker bl.a. med værktøjer som Hjernen&Hjertet, SMTTE og i vores cirkel-evalueringsmodel.

- Lederne udøver faglig ledelse og fokuserer deres arbejde på den pædagogiske kerneopgave ved at facilitere og understøtte professionelle læringsfællesskaber. Derfor bærer Lederne ansvaret for at etablere, udvikle og forankre den systematiske evalueringskultur. Men kan kun lykkes med dette ved at medarbejderne understøtter og tager medejerskab.

Konkret arbejder vi målrettet med fortællinger for at indsamle viden til brug for refleksion og evaluering. Vi er dog bevidste om at evaluering, ofte er noget som nedprioriteres eller bliver opfattet som lidt spild af tid, i en travl hverdag.

Det syn på evaluering vil vi gerne ændre, da vi ved, at der er vigtig viden og udviklingsmuligheder i evalueringsprocesser.

Vi har derfor udarbejdet nedenstående model, som vi afprøver i alle vores børnehuse. Model er en 3-trins cirkel-model, hvor vi med udgangspunkt i læringshistorier fra praksis, reflektere sammen, og nedskriver den nye praksis der skal afprøves.

Det systematiske i at være skriftlig og bruge 3-trins cirkelmodellen skal være gennemgående i alle vores refleksionsrum. Ved at vi bruger skriftlig dokumentation sikrer vi, at vi får øje for de små skridt og de forandringer som refleksionerne fører med sig.

Det er vigtigt, at vi i mange små hverdagssituationer arbejder systematisk med cirkelprocesserne. Dvs.: At kikke på praksis, reflektere, beskrive og afprøve ny praksis – kikke på igen på den nye praksis, reflektere, nedskrive justeringer og afprøve igen – osv. osv.

Derfor er det også en ledelsesopgave at kikke på strukturen i hverdagen, så der skabes rum til det systematiske skriftlige arbejde.

Vi har aftalt, at der ca. hver 3. uge er stuemøde på skift mellem stjerne, derudover har de to teams et teammøde en gang i måneden, hvor det skal være muligt at kunne reflektere over praksis. Dette for at kunne reflektere og agere hurtigt ift. udfordringer og justeringer af det pædagogiske læringsmiljø.

Derudover afsættes der tid til en individuel 3-trins cirkel-evalueringssamtale min. 2 gange om året for alle pædagogiske medarbejdere, hvilket foregår sammen med lederen og AKT-pædagogen.

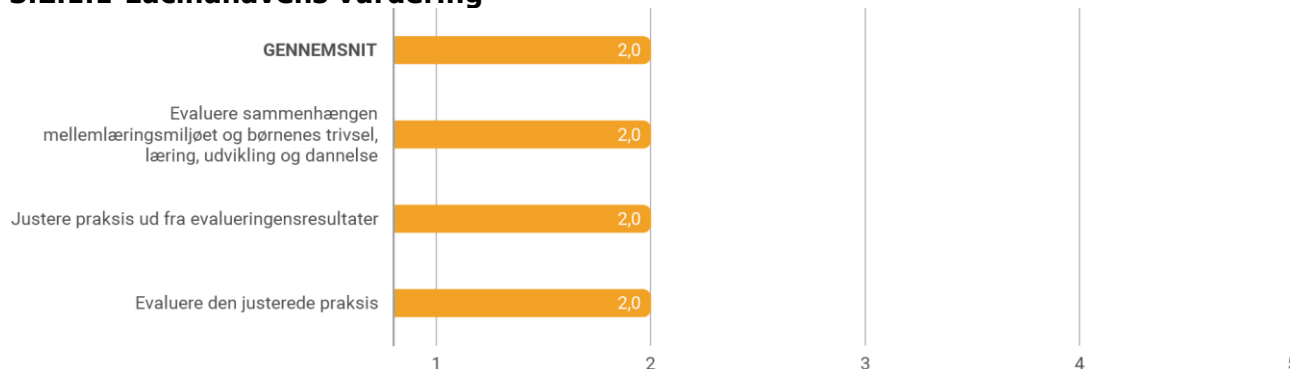
Vi vil bryde en kultur med at "alle eller mange" deltager i store fællesrefleksioner og i stedet opprioritere, at mindre grupper får mere tid til refleksion, så det bliver mere praksisnært ift. både den enkeltes- og den fælles praksis. Dette er også et redskab til tidlig indsats.

I vores årshjul for læreplansaktiviteter, projekter og traditioner er der også gjort plads til evalueringen, så vi husker at få evalueret efterfølgende. Vi har medvidere taget læringshistorier i brug med afsæt i læreplanstemaerne, hvor vi beskriver små fortællinger fra vores praksis, *ser på den læringen der fandt sted, og hvad kan det næste være fremadrettet.*

3.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahavens vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad er vi opmærksomme på disse udvalgte dimensioner, når vi evaluerer vores pædagogiske praksis?*

3.2.1.1 Lucinahavens vurdering

4 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

4.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Inddragelse af lokalsamfundet

Distrikt Fjordbakke er beliggende tæt på skønne naturomgivelser med både skov, strand og vand. Vi ser nærmiljøet ses som en naturlig og vigtig udvidelse af vores pædagogiske læringsmiljøer, som vi gør brug til ture, aktiviteter og spontane tiltag. Vi har desuden også mulighed for at tilkøbe os adgang til Elbohallen og BMX baner.

I distrikt Fjordbakke betyder inddragelse af lokalsamfundet, at vi altid er åbne og opsøgende på at danne relationer, udveksle erfaringer og skabe forbindelser, der knytter sig til lokalsamfundet, da vi ser, at der herigennem er muligheder for at etablere og skabe andre former for læring, udvikling og dannelse. Et godt kendskab til nærmiljøet og lokalsamfundet er med til at give børnene en indsigt i områdets muligheder og ressourcer, som er en viden og en værdi vi gerne vil videregive til børnene.

Det betyder, at det pædagogiske personale

- Løbende holder sig opdateret og afsøger nærområdets ressourcer, samt fastholder allerede eksisterende meningsfulde partnerskaber.
- Inddrager lokalsamfundet i skabelse af forskellige læringsmiljøer og fællesskaber.
- Tager ansvaret for at samarbejdet med lokalsamfundet, hvilket betyder, at det pædagogiske personale tilgår opgaven med engagement, nysgerrighed og anerkendende kommunikation.
- Kan veksle mellem at tage ud i nærmiljøets tilbud og inviterer lokalsamfundet ind i institutionens rammer.
- Anser sig selv som karavanefører og børnenes rollemodel i tilgangen til nye bekendtskaber og fremtræden i det offentlige rum, hvor der lægges vægt på nysgerrighed, validitet og respekt for hinanden.

Det ses ved at:

- Vi besøger og låner bøger på Taulov bibliotek. F.eks. når der arbejdes med bestemte temaer eller børnene er optaget af noget bestemt, kan en gruppe børn og voksne søge yderligere viden på biblioteket.
- I forbindelse med Jul deltager vi i børnegudstjeneste i Taulov kirke.

- Vi tilrettelægger ture til mark, skov og strand i nærområdet bl.a. Børup Sand. Forud for turene aftales målet for turen og hvorvidt der skal medbringes redskaber såsom fiskenet, lup, spande eller lignende. Ved færdsel i naturen har vi fokus på at passe på både dyr og natur både som aktør og i forhold til at rydde op efter sig.
- Vores tre elcykler giver både vuggestuen og børnehaven mulighed for at komme lidt længere væk f.eks. besøge andre institutioner i distriktet.
- Vi inviteres løbende til at se børnefilm i biografen i Fredericia. Her deltager en lille gruppe børn aftalt ud fra alder og filmens indhold.
- I overgangssamarbejdet med distriktets skoler besøger ældstegruppen skolerne som er del af Forårs Sfo og Brobygning
- Vi har et samarbejde med de lokale butikker, hvor vi bl.a. hjælper med at pynte til jul, har arbejdsdage, derved får børnene indsigt i, hvordan en butik fungerer som arbejdsplads.

4.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Vi har stor fokus på børnemiljøet, og har gennem en årrække udviklet og justeret både ift til det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Vores arbejde med det psykiske børnemiljø er kendetegnende ved, at vi har en anerkendende tilgang til alle børn, har fokus på det enkelte barns behov, udvikling og trivsel.

De voksne har en tæt relation til børnene og tilgængelige i alle situationer. Vi har en høj faglighed og tager børns signaler alvorlige og reagere på disse

Vores måde at tilrettelægge arbejdet er en del af at arbejde med et godt børnemiljø og herunder også det psykiske er også beskrevet i det pædagogiske grundlag.

Vi har et kontinuerligt fokus på justering og udvikling af hverdagens rytme, organisering m.m. vi arbejder ud fra ”Et inkluderende grundsyn i praksis”.

Vi arbejder ud fra, at hele dagen skal være gode læringsrum, og at dagens forskellige læringsrum skal tilbyde noget forskelligt til børnene. Derfor er der både fokus på vokseninitierede – børneinitierede – spontane processer samt hverdagsrutinerne.

Vi arbejder meget systematisk med vores teamsamarbejde, så vi voksne ved, hvem der er hvor, hvornår, hvad og hvordan ift. at sikre der er tilgængelige voksne, der kan inspirere og støtte børns lege. Det er vores erfaring, at når vi arbejder systematisk med voksnes positionering, opgaver og roller, så giver det stor bevægelsesfrihed for børnene.

I andre stunder af dagen arbejder vi systematisk med at understøtte og sammensætte børnefællesskaber, så børn har mulighed for at være i mindre fællesskaber, som matcher mangfoldigheden: Dette giver os mulighed for både ift. sammensætning og indhold at tage både individuelle og fællesskabets fokus.

Vi har gennem en del år også haft fokus på det æstetiske børnemiljø og den fysiske indretning. Det er en fortsat proces, som hele tiden justeres ift. børnegruppens behov og aktuelle tiltag og pædagogik. Vi vægter, at institutionerne er indrettet så rummene virker stimulerende og inspirerende for børnene.

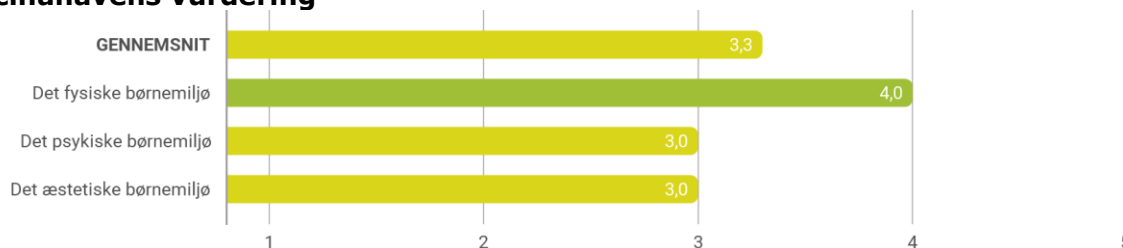
Tegn, og pejlemærker vi justerer vores børnemiljø ud fra:

- At de fysiske rammer skal give muligheder for, at man kan organisere og planlægge pædagogik på forskellige måder, der matcher både den aktuelle og også en fremtidig pædagogik. Dette kræver fx at rum og pædagogik både skal kunne skærme de mindre fællesskaber, og i andre stunder matche, at personalet har det store overblik, så rummene kan åbnes så de understøtter gode legemuligheder for børnene, og også gode samarbejdsformer for personalet.
- At der "skal være rum i rummene", så indretningen understøtter forskellige aktiviteter, læringsmuligheder og forskellige måder at være til stede på. Flere "rum" i rummet hjælper til at afgrænse og skærme børns lege.
- At rum, indretning og pædagogik matcher et bredt læringssyn, med et styrket fokus på barneperspektivet, på inddragelse og på børns eksperimenterende læreprocesser. Med det udgangspunkt, er det et vigtigt pejlemærke, at inspirationsmaterialer og "råstof" er tilgængeligt i børnehøjde, så børn selv kan være iderige, kombinere materialer osv.
- At skabe muligheder for at børn kan være i længerevarende lege og læringsprocesforløb. Børn skal have store muligheder for at fordybe sig, og arbejde videre med igangværende processer, så de kan gå til og fra, have tid til at gruble og undersøge nye løsningsforslag. Det kræver masser af "plads" og "hyldeplads" til det, som børn har gang i.
- At rum og pædagogik skal skabe gode overgange og koblinger mellem ude og inde-lege. Flydende grænser mellem ude og inde giver børnene meget større mulighed for at anvende og kombinere materialer og samtidig giver det frihed og mulighed for større udfoldelse og bevægelse.
- Vi ser hele dagen som vigtige lege og læringsmuligheder, hvor vi samtænker ude- og inderummene, så de tilsammen dækker de ønskede læringsmiljøer

4.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Lucinahavens vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad lykkedes det os at skabe et sundt og udviklende børnemiljø indenfor disse tre områder (med inddragelse af barneperspektivet)?*

4.2.1.1 Lucinahavens vurdering

5 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

5.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling er den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder (tage initiativ, være modig, indgå kompromisser, kunne lytte, giver plads til andre etc.). Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Engagement

Alle børn skal opleve, at de respekteres, passes på og værdsættes. Det pædagogiske læringsmiljø skal fremme børns engagement og deltagelse, ved at styrke alle børn i at indgå i relationer med andre. Alle børn skal have mulighed for at opleve fordybelse og udvikle selvrespekt, selvtillid og selvværd med en

grundlæggende følelse af at være god nok og opleve sig respekteret, værdsat og set. Samtidig med at barnet respekterer, værdsætter og ser andre børn og voksne.

Livsduelighed

Læringsmiljøet skal bidrage til, at alle børn gør sig erfaringer med forskellige sociale positioner, som giver dem et grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler og understøtter alle børns dannelse og livsduelighed. Alle børn skal have mulighed for bl.a. gennem leg at udfolde, udforske og erfare sig selv og andre på forskellige måder, samtidig med at barnet også udfordres og oplever begrænsninger. Når alle børns perspektiver og oplevelser af hverdagen i dagtilbuddet anerkendes, får barnet medbestemmelse og oplever at være en betydningsfuld medskabende af sine egne livsbetingelser. Samtidig får barnet erfaringer med, at andres oplevelser af og perspektiver på verden også er vigtige. Alle børn skal have mulighed for at udvikle en stærk identitet, være selvhjulpne og forstå sig selv og andre. Gennem deltagelse i fællesskaber får barnet grundlæggende erfaringer med at indgå i, høre til og navigere i fællesskaber og en forståelse af demokrati og demokratiske processer. Børn skal opnå en forståelse af, hvordan de påvirker hinanden, sætter egne grænser, og siger til og fra på en hensigtsmæssig måde.

Gåpåmod

Læringsmiljøet skal understøtte alle børn i at udtrykke følelser, håndtere konflikter og konkurrence uden at miste gåpåmod. At kunne håndtere modgang og udfordringer og være vedholdende er centralt for børns mulighed for indflydelse på hverdagen. Det pædagogiske personale skal støtte alle børn i at turde gå sine egne veje, fx ved at vælge aktiviteter eller relationer til og fra, hvis de ikke matcher barnets trivsels-, lærings- og udviklingsbehov. Dette skal ske under hensyntagen til, at alle børn bør deltage i det samlede børnefællesskab. Alle børn skal have mulighed for at udfolde sig, tage initiativ, være modige, fantasifulde og udfordre deres potentialer.

Deltagelseskompetence

Læringsmiljøet skal understøtte og udvide alle børns erfaringsverdener, så de kan og tør deltage. Alle børn skal have mulighed for at øve sig i at deltage ved at have mulighed for at balancere mellem at være iagttagende og initiativtagende. Læringsmiljøet skal give mulighed for, at alle børn kan forfølge, engagere og fordybe sig i det, de er optaget af. Læringsmiljøet skal inspirere alle børn til at undres, være nysgerrige, støtte deres vedholdenhed og opfindsomhed og støtte deres lyst til at lære og at lære mere.

Dette ses i Lucinahaven ved at:

I vores hverdag får børnene mulighed for at udforske sig selv, deres medmennesker og deres omverden. Vi møder børnene med interesse og anerkendelse og ser det enkelte barn som et unikt menneske fyldt med potentiale. Som nære voksne er vi vigtige medspillere, når børn skal gøre sig følelsesmæssige erfaringer. Vi understøtter derfor børnene, når de skal lære at tackle de forskellige situationer og følelser, der opstår i fællesskabet - såsom at understøtte i en konfliktsituation, hjælpe med komme ind i en leg eller hjælp til håndtering af sorg, vrede eller glæde m.m. For at blive et robust og alsidigt menneske er det vigtigt, at børnene understøttes og får lov til at udfolde og afprøve egne potentialer ved blandt andet at øve sig i både at give og modtage, se andre samt selv blive set i fællesskabet. Vi har fokus på at skabe trygge og udfordrende rammer, der giver børnene gode muligheder for løbende personlige udvikling. Børnene inddrages i beslutningsprocesser, der medvirker til at give dem forståelse for, at deres bidrag har betydning for fællesskabet. Vi har øje for nærmeste udviklingszone, så børnene får oplevelsen af at have betydning og oplevelsen af at høre til. Derigennem får børnene mulighed for at udforske deres egne grænser, øve sig i at sige til og fra, og på samme tid opnå større selvforståelse. Vi vægter at skabe rammer, der både giver børnene mulighed for at være innovative i deres egne kreative idéer, og hvor de kan være undersøgende og få styrket deres nysgerrighed og undren. Derfor kommer de voksne ikke med de færdige løsninger men understøtter børnene i selv at finde nye handlemåder og løsninger undervejs i eksempelvis legen.

- De voksne positionerer sig, hvilket giver mulighed for at kunne fordybe sig og være nærværende med børnene, og børnene får dermed mulighed for fordybelse i forskellige lege og aktiviteter.
- Der er en ramme for dagen, hvilket giver forudsigelighed og tryghed. Samtidig er der fleksibilitet i rammen, så en aktivitet godt kan fortsætte lidt, hvis man lige er i et godt flow.
- Vi har rutiner og regler for at give forudsigelighed og dermed tryghed og energi til udvikling.
- Vi arbejder med udvidelse af barnets erfaringsverden gennem forskellige læringsrum. En gruppe børn er med på værkstedet i kreative processer. En gruppe børn er med på tur i skov, bibliotek, plejehjem, strand, Netto, idrætshallen m.m.
- Vi anerkender og imødekommer børnenes forskelligheder, behov og grænser i den udstrækning, der giver mening for det enkelte barn og gruppen med tanke på nærmeste udviklingszone. F.eks. har nogle børn brug for at kigge på en leg, inden de selv kan være med. Nogle børn kan bedst være i en aktivitet i mindre fællesskaber, og andre kan sagtens i større fællesskaber.
- Vi tager udgangspunkt både i det enkelte barn, men også i børnegruppen. Vi planlægger aktiviteter efter børnenes nærmeste udviklingszone og arbejder i de 3 læringsrum (foran, ved siden af og bagved).
- Vi voksne har forskellige kompetencer og ser det som en styrke i at give børnene forskellige aktivitets- og lege-erfaringsmuligheder. Nogle voksne vil gerne lave yoga, andre vil gerne vise, hvad der er inden i en mus, mens nogle er musikinteresserede osv. Engagement hos de voksne giver engagement hos børnene.
- Vi motiverer børnene til selv at eksperimentere og udfolde sig ved, at vi stiller materialer til rådighed, og børnene får mulighed for at skabe deres egen leg og udtryksform.
- Vi har en bevidsthed om, hvornår det er hensigtsmæssigt at bringe børnenes egne valg og medbestemmelse i spil, og hvornår det ikke er. Det kan for eksempel være, at de skal holde i hånden på tur, men selv kan vælge, hvem de vil holde i hånden.
- De voksne har fokus på tydelig mimik, gestik og tegn, herved lærer børnene hurtigt at aflæse de forskellige udtryk, hvorpå børnenes mentaliseringsevne bliver opbygget.
- Vi anerkender barnets følelser og giver tid og hjælp til, at barnet forstår og får mulighed for at regulere sine følelser. Hvis der har været en irettesættelse eller konflikt, afstemmer vi efterfølgende med barnet om alt er okay.
- Vi har fokus på spejling af følelser, hvorved barnet får kendskab til sig selv som person, kan genkende egne følelser og give udtryk for sine behov, og samtidig forstår, at andre har følelser og behov ligesom det selv, hvilket er en forudsætning for at kunne have empati.
- Vi vil følge barnets initiativer og stiller os til rådighed, når det er nødvendigt. Når barnet mødes på egne præmisser får det større mod og overskud til at udvikle sig og møde sine omgivelser med samme omsorg.

0-2 år:

- Vi møder barnet med omsorg, bekræftelse og opfylder barnets basale behov for nærvær, mad, trøst, søvn og hygiejne. Når vi ser, hører og forstår barnet ved at benævne og italesætte det barnet gør, udtrykker af følelser og de tilstande barnet viser for sult, trøst mm. Både verbalt og ved brug af mimik, gestik og tegn.
- Vi skaber rammer for forskellige læringsmiljøer, hvor vi enten skaber mindre eller større børnefællesskaber, som tager højde for alder eller følger børnenes spor, såsom leg med dukker, klodser eller biler, at hoppe i vandpytter eller finde myrer på legepladsen m.m.
- Vi har fokus at følge barnets eget initiativ til læring, eksempelvis når barnet selv begynder at vise interesse for at tage tøjet af eller på, selv vil bruge ske eller gaffel ved spisningen.
- Vi er opmærksomme på at gøre det enkelte barns ressourcer synlige i fællesskabet, f.eks. på en lille tur for få udvalgte børn, eller ved at deltage i legen

3-6 år:

- For at skabe forudsigelighed har børnehaven samling hver dag, så alle kan få besked om, hvad vi skal den pågældende dag.
- Børnene inddrages i hverdagens gøremål og skiftes til f.eks. at dække bord, hente madvogne og hjælpe med at rydde op m.m., hvilket er med til at styrke deres medansvar og følelse af at være en vigtig del af fællesskabet.
- Vi inspirerer, inddrager og følger børnenes spor og ideer til legen eller aktiviteterne f.eks. kan de deltage i at udvælge og klargøre materialer i værkstedet, og på stuerne er legetøj, bøger, puslespil m.m. i børnehøjde.

- Vi understøtter børnene i at udfolde og afprøve egne potentialer i legen og opgaveløsningen både alene og sammen med hinanden uden de voksnes rammesætning. Eksempelvis når den voksne træder tilbage fra legen og overlader initiativet til børnene selv, men er klar til at guide børnene, hvis de får brug for hjælp.
- Vi har fokus på og arbejder mod at børnene kan selv, eksempelvis af- og påklædning på badeværelset og i garderoben. I spisesituationer opfordres børnene til at hjælpe hinanden og sende fade og skåle mm. rundt.
- Vi tilrettelægger aktiviteter, der både taler til kroppen, sproget og de sociale relationer. F.eks. kan arbejdet omkring børns venskaber styrkes af materialet "Fri for mobberi", yoga, børnemassage eller legeforløb i mindre grupper

Samarbejdet med forældrene:

- Vi italesætter vores pædagogiske praksis ved hjælp af opslag og billeder på Aula og Facebook samt på forældremøder.
- I fællesskab med forældrene laver vi aftaler om konkrete indsatser omkring barnet både derhjemme og hos os, såfremt et barn ikke trives.
- Vi går i dialog med forældrene, hvis vi vurderer det kan være hensigtsmæssigt at understøtte børns venskab med private legeaftaler.

Læringstegn kan ses på Distriktsinstitutionen Fjordbakkes hjemmeside: Distriktsinstitutionen Fjordbakke | fredericia.dk under **Pædagogisk grundlag og pædagogiske læreplaner med læringstegn**

5.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale kompetencer og foregår i sociale fællesskaber i et læringsmiljø, hvor alle børn oplever at høre til. Alle børn skal gøre sig erfaringer med at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte alle børns opbygning af relationer til andre børn og voksne.

Læringsmiljøet skal også understøtte sociale fællesskaber i lokal- og nærmiljøet, fx idrætsforeninger, skolen, biblioteket, plejehjemmet mv.

Deltagelse og medindflydelse

Børns venskaber og deltagelse i fællesskaber er afgørende for deres udvikling og trivsel. Derfor skal alle børn have mulighed for stabil tilknytning og for at være en del af et fællesskab. Læringsmiljøet skal understøtte, at børn med glæde og lyst kan indgå i relationer, danne venskaber og være i forpligtende fællesskaber, hvor de oplever at høre til og bidrager værdifuldt til fælles lege, aktiviteter og samvær. Børn skal opnå en forståelse af, hvordan de sætter egne grænser og siger til og fra på en hensigtsmæssig måde.

Alle børn skal have mulighed for at opfange, forstå og håndtere de mange forskellige følelser, der opstår i relationer med andre fra engagement, glæde og venskab til ligegyldighed, vrede, frustration og sorg etc.

Empati

Relationer er en væsentlig del af grundlaget for at børn lærer sig empati. Empati handler om at mærke egne følelser, kunne sætte sig ind i andres følelser og oplevelsesverden og at kunne handle på måder, der understøtter samspillet med andre.

Læringsmiljøet skal bygge på ligeværd og indlevelse, så børnene får forståelse for andre i fællesskabet. Alle børn har brug for at blive mødt med positive forventninger, fordi det fremmer børns gåpåmod og positive forventninger til omverdenen.

Legens betydning for social læring

Læringsmiljøet skal understøtte alle børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere. Leg spiller en central rolle i at fremme børns sociale læring og udvikling. Barnet lærer gennem legen at fastsætte egne grænser, at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter. Barnets sociale læring og udvikling finder sted, både når det deltager i og iagttager leg. Et af legens kendetegn er, at den bliver til undervejs, og at børn derfor hele tiden må afstemme med hinanden.

Dette ses i Lucinahaven ved at:

Vi har fokus på, at alle børn føler og oplever sig som ligeværdige og betydningsfulde for fællesskabet.

Vi skaber læringsmiljøer, hvor vi med en anerkendende og understøttende tilgang opmuntrer børnene til deltagelse i fællesskabet, hvor de har mulighed for selv at få indflydelse og lærer at give plads til forskellighed. De får bl.a. mulighed for at blive hørt og set til samling, hvor der på skift gives plads til alle børn.

Ved at lære børnene at hjælpe hinanden i garderoben eller på legepladsen, lærer vi dem vigtigheden af at hjælpe og støtte hinanden, og vi understøtter dermed deres demokratiske dannelse.

Når vi lærer børnene at aflæse og forstå hinandens følelser samt både det verbale som nonverbale kropssprog i legen og tilrettelagte aktiviteter, har vi fokus på, om alle trives og indgår i fællesskaber og udvikler empati.

- I arbejdet med social udvikling har vi fokus på at skabe rammer for børnene, hvor de kan deltage i ligeværdig leg og børnefællesskaber med andre børn. Hvis et barn står udenfor fællesskabet, hjælper vi ved at igangsætte aktiviteter i en mindre gruppe, hvor målet er, at barnets ressourcer og kompetencer bliver synlig for de øvrige børn. F.eks. en tur i skoven eller en legeaktivitet, der tager afsæt i barnets interesser og kompetencer, og som kan skabe et fælles tredje sammen med andre børn.
- De voksne er de gode rollemodeller og leger med i børnehøjde, hvor vi understøtter de gode legerelationer. Her kan den voksne være foran og guide i legen, være ved siden af, og bidrage til legen, eller bagved og følge legen og kun guide børnene, når de får brug for det.
- Vi giver plads til børnenes egen leg, som tager afsæt i børnenes egne initiativer og perspektiver. Så når den voksne deltager i legen, skal det på sigt helst være i en rolle, som ikke har en stor betydning i legen, så legen ikke overtages af den voksnes ideer og inputs.
- Gennem legen får børnene mulighed for at øve og udvikle kompetencer som selvhjulpethed, nysgerrighed og evnen til at samarbejde og løse konflikter, som er væsentlige dele af den demokratiske dannelse.
- Børnemasage og børneyoga bruges for at styrke børnenes koncentrationsevne, sanser og fornemmelse af egen krop. Vi oplever, at det styrker relationerne, da berøring bidrager til at skabe et positivt fællesskab mellem børn. "Den, man rører ved, mobber man ikke".

- Vi understøtter børnene i at kunne forstå og rumme hinanden i f.eks., en konflikt, hvor vi hjælper børnenes med at forstå hinandens følelser og perspektiver, bl.a. ved at spørge om de ved, hvorfor den anden er ked af det eller vred. Vi hjælper evt. med at sætte ord på følelserne eller handlinger uden at drage en konklusion, da det er vigtigt, at børnene selv finder frem til den, hvis de kan.
- Kommunikation er en vigtig del af samspillet og den sociale udvikling, og derfor har vi fokus på de børn, der har brug for ekstra sproglig stimulering. Bl.a. i mindre og trygge grupper, hvor der er mulighed for at øve sig i de kommunikative strategier, sprog forståelse og øge ordforrådet.
- Vi skaber mindre lege- og læringsmiljøer med få børn, hvor der er plads til fordybelse, og hvor det kan være mere trygt, forudsigeligt og nemmere for eksempelvis nye børn eller børn der står udenfor fællesskabet, at komme ind i et fællesskab med andre børn. Derved får de mulighed for deltagelse og kan øve sig i de sociale kompetencer.

0-2 år:

- Vi har fokus på, at dele børnene op i mindre grupper for at skabe rammer, hvor de kan øve sig i samspillet med andre. Derved udvikler de deres sociale kompetencer, og de indgår i sociale fællesskaber, som er med til at udvikle deres empati og relationer med hinanden.
- Vi understøtter det enkelte barn, og hjælper med at sætte ord på følelser, behov og handlinger.
- Vi er tydelige og nærværende voksne, der er gode rollemodeller og viser børnene, hvordan man taler ordentligt og anerkendende til hinanden samt hjælper med at løse konflikter.
- Vi har fokus på, at børnene får mulighed for at øve spejling af ansigtsudtryk og følelser både med en voksen og andre børn, eksempelvis i puslesituationen med en voksen, lege og aktiviteter med en voksen og andre børn, Det kan være en leg foran et spejl eller i samspillet med hinanden. Det er gennem legen, at børnene bliver opmærksomme på hinandens udtryk ved forskellige følelser.
- Vi er opmærksomme på det enkelte barns trivsel og individuelle behov. F.eks. hvis et barn har sovet dårligt, tager vi hensyn i vores planlægning af aktiviteter for barnet.

3-6 år:

- Vi holder samling med børnene, hvor der bl.a. tales om, hvordan man er en god kammerat, normer og regler for samværet med hinanden.
- Gennem brug af materialet fra "Fri for mobberi" herigennem lærer børnene betydningen og forståelsen af at være en del af et fællesskab, at afkode og spejle hinandens følelser og at alle har noget at byde ind med trods forskellighed
- De voksne støtter og guider børnene i at indgå i fællesskaber, f.eks. ved at hjælpe med at finde en rolle i legen, som giver værdi for det enkelte barn.
- Vi lærer børnene at tage hensyn og give plads til hinanden, og dermed at man ikke altid kan være den første. F.eks. skiftes børnene til at må gå forrest på ture ud af huset og til at dække borde, og til samling eller i spisesituationerne øves der i at vente på tur.
- Vores relationsarbejde både mellem barn/barn og barn/voksen foregår på tværs af stuer og alder. F.eks. kan den bedste ven fra nabostuen inviteres med ind i legen, eller der er aktiviteter på tværs alder og stuer.

Samarbejdet med forældrene:

- Vi forventer en åben og ærlig dialog med forældrene omkring deres barns trivsel både derhjemme og i Lucinahaven, f.eks. om situationer der kan påvirke barnet i en periode.
- Vi forventer, at forældrene støtter op om tiltag og indsatser vedr. deres barn.
- Vi fortæller forældrene, hvem deres barn leger med, og opfordrer dem til at lave legeaftaler. Dette er med til at øve de sociale færdigheder udenfor institutionen.
- Den daglige dialog og deltagelse i forældrearrangementer er med til skabe forbindelse mellem barnets to verdner.
- Forældrene gøres opmærksomme på vigtigheden i at se billeder på Aula med sit barn. Det er med at styrke den røde tråd mellem hjemmet og Lucinahaven, når de følger med i og taler sammen om barnets dagligdag.

Læringstegn kan ses på Distriktsinstitutionen Fjordbakkens hjemmeside: [Distriktsinstitutionen Fjordbakke l fredericia.dk](http://distriktsinstitutionen.fjordbakke.lf Fredericia.dk) under **Pædagogisk grundlag og pædagogiske læreplaner med læringstegn**

5.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog

Alle børn skal have mulighed for at lære sig godt sprog, det vil sige at mestre sproget og tale og forstå et rigt og nuanceret dansk. Sproget og de kommunikative kompetencer er grundlaget for at udtrykke sig, at kunne begå sig i sociale sammenhænge, samtale, skabe relationer og håndtere konflikter. Sproget er en af de vigtigste kilder til at forstå verden og er en forudsætning for abstrakt tænkning. Sproget er ligeledes en forudsætning for at lære at lære og for til stadighed at kunne reflektere over egen læring, adfærd og kompetencer.

Interaktioner

Læringsmiljøet skal tilbyde alle børn nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed. Barnet lærer sprog i naturlig forlængelse af kommunikation gennem blikretning, pludren og kropsbevægelser. Læringsmiljøet skal tilbyde alle børn at indgå i relationer og støtte børn i deres relationsdannelse både med børn og voksne.

Sproglige rollemodeller

Barnets sprog udvikles i dialog med sproglige rollemodeller, hvilket skal indtænkes både i rutiner og planlagte og spontane aktiviteter. Alle børn skal have mulighed for at lytte, fortælle og stille spørgsmål til sine omgivelser og lege med sproget. Når børn eksperimenterer kommunikativt og sprogligt, får de erfaringer med at aflæse, genskabe og udvikle en passende kommunikation i forskellige situationer og fællesskaber. Alle børn skal have mulighed for at udvide deres talesprog både gennem udvikling af det talte sprog, hvor ordforrådet gradvis øges, og gennem sprogforståelse, hvor barnet udvikler en forståelse for ordets betydning(er).

Fællesskaber

Kommunikation og sprog er centralt for børns evne til at danne relationer, indgå i fællesskaber og vedligeholde venskaber, og her danner legen et vigtigt afsæt som øvebane for barnets nonverbale og verbale kommunikation, ordforråd og sætninger.

Læringsmiljøet skal tilbyde alle børn et bredt udvalg af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, der understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i meningsfulde sammenhænge.

Læringsmiljøet skal give alle børn adgang til bøger, skriveredskaber, papir og andre skriftlige produkter, så barnet introduceres til bogens univers og bliver nysgerrige på skriftsproget. Alle børn skal gives mulighed for at udvikle lydlig opmærksomhed på ordene; om ord rimer, begynder med samme lyd med mere. Læringsmiljøet skal understøtte alle børn i deres naturlige interesse for symboler, læsning, skrivning og stavning.

Dette ses i Lucinahaven ved at:

Vi har fokus på den sproglige dimension og børnenes sprogtilegnelse gennem hele dagen både i vores hverdagsrutiner, aktiviteter og i børnefællesskabet.

Sproget er en forudsætning for gode relationer, og derfor understøtter vi børnene i at kommunikere og udtrykke sig gennem mimik, tale- og kropssprog. Børnene bliver mødt med forståelse, omsorg og tilstedeværende voksne i et meningsfuldt og udfordrende læringsmiljø med fokus på den legende tilgang. Vores pædagogiske praksis tilrettelægges under hensyn til børnenes alder og ud fra den viden, at børn tilegner sig sprog på forskelligvis.

Børnene mødes i øjenhøjde og observerer på både samspillet og kropssproget.

Vi gør os umage med at forstå barnets individuelle sprog og bruge dets ressourcer til at stimulere den naturlige sproglige udvikling.

- Vi tænker sprog - både det verbale og nonverbale - ind i hverdagsamtalerne og alle aktiviteter, såsom når vi spiser, går tur, leger, tager tøj på, går på toilet og når vi holder samlinger m.m.
- Vi gør brug af de understøttende sprogstrategier
- Vi bruger dialogisk læsning, som er en metode, der understøtter barnets sproglige udvikling, ved at barnet er aktivt under læsning. Forskning viser, at dialogisk læsning er det tiltag, der har bedst effekt på barnets sproglige udvikling.
- Vi har fokus på, at vi som voksne er sproglige rollemodeller, og derfor selv skal være opmærksomme på, om vi bruger et varieret sprog.

0-2 år:

- Vi sætter ord på børnenes gestik og mimik
- Vi understøtter med vores egen meget tydelige mimik og gestik, men også med simple børnetegn.
- Vi kombinerer fagter og talesprog vha. sange og rim og remser med fagter.
- Vi øver sproglig opmærksomhed og turtagning ved bordet, ved at sende maden rundt, mens der øves ord som værsgo, tak og vil du have mere? o. Lign.
- Vi har øjenkontakt, venter på svar og følger barnets interesse
- Vi er gentagende og giver god tid til at barnet kan overveje og svare
- I puslesituationer har vi en tæt 1:1 kontakt, hvor vi giver god tid til samtaler, hvor der bl.a. tales om følelser, da alle børn kan se sig selv i spejle på badeværelset.
- Vi lytter meget til de lyde, der er på legepladsen, fugle, biler på motorvejen, udrykningskøretøjer, flyvemaskiner og helikoptere, som der samtales om det barnet optaget af undervejs
- Vi leger gemme og lytter efter lyde fra den der gemmer sig, kuk, kuk.
- Vi lytter efter og samtaler om dyrelyde fra de digitale medier.
- Vi med forholdsord, vi taler ved bordet om, hvem vi sidder ved siden af, og hvem der sidder overfor
- Der leges lege, hvor børnene skal lægge sig under bordet, sætte sig på bordet, stå bagved og foran hinanden, stå ved siden af hinanden - legen kan også leges med dukker eller bamses.
- Vi taler dialekt for sjov, da børnene bliver smittet af de voksnes latter.
- Vi taler ofte om, hvad vi laver nu, men også om, hvad vi lavede i formiddags. Dermed veksler vi mellem nutid og datid.
- Der er fokus på tidlig literacy bl.a. ved, at børnenes navne står på deres garderobeplads sammen med forældrenes navne.
- Vi taler om forskellige bogstaver, når vi læser. Vi snakker om, hvilket bogstav børnenes navne begynder med. *Hvad står der på mælkekartonen, hvad står der på blusen?* Vi skriver deres navn på tegninger og på de ting, de har formet i vuggestuen
- Vi udvider de sætninger, de siger f.eks. *jeg har blå maling, ja, du har blå maling på dine hænder og i dit ansigt. Barnet siger ondt, vi siger, ja, din finger gør ondt, du slog dig. Ja, det er et træ, det er et grantræ, se, der er kogler på.*

- I den daglig talestrøm, sættes der ord på det barnet gør, og/eller det barnet har til hensigt samt barnets følelser
- Vi bruger Sprogtrappen til en vurdering af barnets sproglig udvikling – laves hvert ½ år. Vurderingerne bruges til en præcisering af vores indsatser omkring børnenes sproglige- og kommunikative kompetencer

3-6 år:

- Vi inddeler børnene i små grupper og er opmærksomme på sammensætningen af grupperne
- Der er bøger i børnehøjde
- Vi har sprogposer/mapper med materialer til forskellige lege.
- Der holdes samlinger med sang, fagter og sanglege
- Vi stiller åbne spørgsmål
- Vi gentager, udvider og fortolker
- Vi arbejder med turtagning
- Vi bruger rim og remser
- Der er billeder på væggene i børnehøjde, som vi kan tale ud fra
- Vores legemiljøer inviterer til sproglige interaktioner, såsom legekøkken og bilrum
- Vi sætter ord på handlinger og følelser.
- Vi gør brug af billeder af børn med forskellige ansigtsudtryk. Taler om følelser, der ligger bag udtrykket f.eks. bruger vi det i konflikter og andre situationer mellem børn, hvor vi sætter ord på og får barnet til at sætte ord på egne følelser.
- Vi samtaler om det, som barnet er aktiv i eller optaget af
- Vi giver korte og klare beskeder f.eks. i forhold til rutiner og aktiviteter
- Vi er opmærksomme på og italesætter kropssprog
- Der er fokus på hverdagssamtaler og de voksnes deltagelse i leg, som en hjælp til udvidelse af leg, samt guidning til de børn, der har brug for hjælp til deltagelsesmuligheder. Her anvendes ind mellem digitale medier til udvidelse af leg, ordforråd og viden om forskellige emner, der dukker op
- Vi udvikler pædagogiske sprogforløb, hvor digitale medier inddrages, og hvor børnene er både aktive brugere og medudviklere
- Vi gør brug af vores lokale bibliotek eller andre biblioteker i byen, hvor vi kan være med til de forskellige arrangementer, som de udbyder til børn i fra 0-6 år.
- Tidlig literacy er en del af hverdagssamtalerne, hvor det er naturligt at tale om tælle og udtale bogstavets lyde.
- Vi sprogvurderer alle 3- og 5-årige samt gør brug af 4-års sprogvurderingen til enkelte børn. Enten som opfølgning på 3-års vurderingen, eller hvis de af forskellige årsager ikke har fået foretaget 3-års vurderingen.
- Sprogtrappen bruges i børnehaven i de tilfælde, hvor Sprogvurderingen ikke er relevant ift. barnets sproglige udvikling
- Vi bruger vurderingerne til en præcisering af vores indsatser omkring børnenes sproglige- og kommunikative kompetencer

Eksempler:

Y har brug for sprogformulering og gentagelser for at styrke ordforråd og udtale. Når der bliver arbejdet målrettet med Y, vil han ikke deltage i aktiviteten. Y kan lide at lege med Lego. En voksen sørger for at sætte en leg i gang med Lego og inviterer andre med ind i legen. Den voksne har fokus på sproget i legen til fordel for alle der deltager.

Samarbejdet med forældrene:

- Vi tager billeder af vores aktiviteter, børnenes leg og andre situationer i løbet af ugen. Hvilket giver forældrene mulighed for at se og tale om dem sammen med deres barn. Det er med til at binde de to verdner sammen.
- Når et barn er i særlig indsats i sprogvurderingen, udarbejdes der en sprogkontrakt mellem forældrene og institutionen. Der laves nogle klare aftaler på, hvordan der skal arbejdes med og hvilke mål, der er for den sproglige udvikling både derhjemme og hos os. Forældrene får nogle redskaber og ideer til, hvordan de kan målrette deres fokus på sproget i samspillet.
- Aula bruges til at videregive relevante links og ideer til, hvordan forældrene kan understøtte den sproglige udvikling.

Læringstegn kan ses på Distriktsinstitutionen Fjordbakkens hjemmeside: [Distriktsinstitutionen Fjordbakke
jfredericia.dk](http://distriktsinstitutionen.fjordbakke.jfredericia.dk) under **Pædagogisk grundlag og pædagogiske læreplaner med læringstegn**

5.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Krop, sanser og bevægelse

Alle børn skal føle glæde, værdi og tryghed ved egen krop og kroppens reaktioner. Erfaringer og viden om hvordan kroppen virker, kroppens styrker og begrænsninger giver børn mulighed for at få indsigt i sig selv og i andre mennesker. Læringsmiljøet skal støtte alle børn i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen både gennem ro og bevægelse. Hermed lægges fundamentet for fysisk og psykisk trivsel.

Krop

Fysisk aktivitet fremmer indlæring og koncentrationsevne, udvikler sociale kompetencer og skaber grundlag for venskaber. Det er derfor vigtigt, at alle børn befinder sig i stimulerende, udfordrende og inspirerende omgivelser, som lægger op til mange forskellige bevægelsesaktiviteter både indenfor og udenfor.

Læringsmiljøet skal tilbyde alle børn at få erfaringer med og viden om kroppens funktioner, fysisk sundhed; både mad, hygiejne og bevægelse, fordi børn gennem viden om mad, madkultur og bevægelse kan lære at træffe sunde valg, som bidrager til trivsel og sundhed gennem hele livet.

Alle børn skal have mulighed for at udvikle egen integritet, opnå kropsbevidsthed, at sætte grænser for kropslig nærhed og respektere andres grænser.

Kroppen er ikke kun et fysisk redskab men også en sanselig adgang til verden. Læringsmiljøet skal understøtte børns mentale sundhed ved at sikre, at alle børn oplever at bevægelse baner vejen for at udforske, afprøve, nyde og forstå verden.

Sanser

Læringsmiljøet skal stimulere alle børns sanser, fordi det er gennem sanserne børn opfatter verden. Læringsmiljøet skal understøtte de tre motoriske grundsanser:

- taktilsansen
- den vestibulære sans/labyrintsansen
- muskel-led-sansen

sammen med de øvrige fire sanser:

- lugtesansen
- synssansen
- smagssansen
- høresansen

Et sanseligt læringsmiljø skal tilgodeses en æstetisk dimension, hvor barnets legende undersøgelser og kreative eksperimenter med bevægelse er i centrum. Der skal både være plads til barnets kropslige "væren" og "gøren".

Bevægelse

Læringsmiljøet skal skabe mulighed for at alle børn kan indgå i bevægelsesaktiviteter sammen med andre både ude og inde. Fælles bevægelsesaktiviteter udvikler børns kropslige og sanselige indtryk og udtryk og styrker evnen til at aflæse og forstå andres kropssprog. Alle børn skal have mulighed for at udvikle egen integritet, opnå kropsbevidsthed, at sætte grænser for kropslig nærhed og respektere andres grænser.

Dette ses i Lucinahaven ved at:

Vi understøtter børnenes forståelse og mestring af egen krop gennem aktiviteter, hvor de får mulighed for udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen. Aktiviteter der er med til at udvikle børnenes motorik, sanser udholdenhed, styrke og koordination.

Det er gennem ro og bevægelse, at grundlaget for fysisk og psykisk trivsel lægges. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Grundbevægelserne er ens for alle børn, men de mestrer dem ikke i samme rækkefølge og grad, derfor har vi fokus på gentagelser og alsidighed både i valget af bevægelsesaktiviteter og i de daglige rutiner. Vi giver børnene tid og mulighed for at øve sig i at lære at gå, kravle, trille, springe, klatre, løbe, krybe, balancere, snurre, skubbe, gribe, gyngede, trække, svinge, hinke, hoppe, vippe, kaste.

- Vi har fokus på selvhjulpethed gennem hele dagen, da det giver kropsbevidsthed, selvværd/ selvtillid og succesoplevelser, når barnet pludselig kan selv. Derudover medfører det også sociale kompetencer og relationer, når børnene kan hjælpe hinanden.
- Vi tilrettelægger krops- og bevægelseslege, så alle børn får mulighed for at deltage og opleve, at det er sjovt at være fysisk aktiv og bruge sin krop.
- I vores aktiviteter og rutiner tilgodeses vi både sanser, fin- og grovmotorikken.
- Vi har aktiviteter, hvor sanserne kommer i spil både i værkstedsaktiviteter og sanselege,
- Aktiviteterne planlægges så der er balance mellem høj og lav arousal – hvor vi skifter mellem højt og lavt aktivitetsniveau.
- Vi er opmærksomme på, at børnene har medbestemmelse i aktiviteten, og deltager i egen NUZO (nærmeste udviklingszone)
- Vi viser, hvordan de fysiske rammer kan bruges til at udfordre sig selv både inde og ude.
- Vi viser som rollemodeller glæde og engagement både med kropssprog, mimik, sprog og attitude. Vores egen rolle er rigtig vigtig, så vi er bevidste om at gå foran, bagved og ved siden af, og selv deltage aktivt. Derved signalerer vi, at det er sjovt at deltage, og inspirerer børnene til at gøre det samme både inde og ude.
- Vi opmuntrer og hjælper børnene, så de tør udfordre sig selv motorisk, sanse- og bevægelsesmæssigt.
- Vi arbejder med sanserne gennem hele dagen, vi er udenfor i næsten al slags vind og vejr, hvor vi mærker vinden på kinderne, sneen der prikker på kinderne og solen der varmer. Vi bliver våde, når det regner, mærker forskel på kold/ varm, vådt/ tørt og har fingrene i sand/mudder.
- Børnene deltager aktivt under måltidet, hvor de får lov til at mærke om maden er kold/ varm, og vi taler om, hvilken struktur har det, hvordan smager det,
- Børnene er med til at lave mad, når der er båltag, og til høstfesten bager vi kager, sylter og laver kryddersalt. Hver 14. dag er børnene selv med til bage boller til eftermiddagsmaden.
- Vi opmærksomhed på at udvikle og tilpasse rammerne så motorik og bevægelse tilgodeses både inde og ude.
- Legepladsens muligheder benyttes hele året. Her findes gynger, sandkasser, bakker/høje, cykler/scootere, legehuse og bålhytte og meget mere, så børnene kan rutsje, gyngede, cykle, løbe/løbe om kap, trille, krybe, kravle, hoppe m.v.
- Vores ture ud af huset kan gå til skov og strand.

- Vi har med afsæt i skolernes uge 6 fokus på temaet "mig og min krop" i de omkringliggende uger, hvor vi bl.a. arbejder med: hvordan ser jeg ud, og hvad kan jeg med min krop.
- I forbindelse med skolernes motionsdag i uge 41, har vi fokus på krop og bevægelse hele ugen, og som vi afslutter med vores egen olympiade.
- Vi har en tradition for at deltage i den landsdækkende cykelkampagne "Vi cykler i maj", hvor vi arrangerer en årlig cykeldag på parkeringspladsen, og børnene har mulighed for at medbringe egen cykel og hjelm.

0-2 år:

- Børnene øver både selvhjulpethed og motorik i rutinerne.
- De øver sig i selv at kunne tage tøjet af og på både ved bleskift og i garderoben. De kravler selv op på puslebordet og i krybben. I spisesituationerne øver de i selv at øse, hæld og tage maden ovenpå tallerken og selv spise med ske eller gaffel. Det selv at få lov til at spise og have fingrene nede i maden er også en sansestimulerende oplevelse.
- Krops- og bevægelseslege kan være tumleleg, slå kolbøtter og hoppe på madrassen, sanglege med fagter, køre på scooter eller cykel, rutsje og gynge enten på legepladsen eller i fællesrummet.
- Sanslege og oplevelser kan være fodbad, lege med kartoffelmel, tørret pasta eller cornflakes, eller at lege med vand, sand og mudder ude på legepladsen. Det kan også være at gå med bare tæer og mærke de forskellige underlag såsom glatte klinker, bløde tæpper, ru fliser, fint sand eller græs der kilder under fødderne.

3-6 år:

- I børnehaven øver børnene også selvhjulpethed og motorik i rutinerne, derudover øves de også i at hjælpe hinanden eksempelvis i garderoben og i spisesituationerne. De skiftes til at dække bord, hvor de også øver matematisk opmærksomhed, når de skal tælle tallerkner og kopper.
- Der er forskellige krops- og bevægelseslege både inde og ude. Fællesrummet bruges eksempelvis til motorikbaner, hvor børnene kan øve balancegang, at gå på et ben, hop ned/op, slå kolbøtter og kravle over eller under m.m.
- Der holdes børnediskotek med højt musik, hvor der danses til rolige eller hurtige rytmer, sanglege med fagter/bevægelser eller stopdans.
- Sanserne stimuleres og finmotorikken øves, når børnene leger med mange forskellige materialer såsom lim, maling, perler, kartoffelmel, tørret pasta eller cornflakes m.m. Der er også aktiviteter som fodbad, børnemassage, lav med vand, sand og mudder på legepladsen.

Samarbejdet med forældrene:

- Vi opfordrer forældrene til at følge med i informationer om hverdagen.
- Det er vigtigt, at forældrene understøtter barnets bevægelsesfrihed med rette påklædning.
- Vi opfordrer dem til at være aktive sammen med barnet, og lade barnet gøre mest muligt selv, såsom af- og påklædning og gå selv, når det kan lade sig gøre.

Læringstegn kan ses på Distriktsinstitutionen Fjordbakkens hjemmeside: [Distriktsinstitutionen Fjordbakke | fredericia.dk](http://Distriktsinstitutionen.Fjordbakke.fredericia.dk) under **Pædagogisk grundlag og pædagogiske læreplaner med læringstegn**

5.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser og færden i naturen styrker børns leg, fantasi og følelsesmæssige, mentale og motoriske udvikling. Alle børn skal have en nysgerrighed i forhold til den verden, de er en del af. Læringsmiljøet skal opmuntre alle børn til at foretage egne undersøgelser. De skal have lyst til undres, stille spørgsmål, opstille hypoteser, finde forklaringer og reflektere over forklaringer og sætte dem ind i sammenhænge. Læringsmiljøet skal støtte og guide alle børn i at turde øve sig igen og igen for på den måde at opbygge en grundlæggende tillid til egne ideer og evner.

Natur

Forskelligartede naturoplevelser danner grundlag for en fortrolighed og glæde ved at være i naturen og viden om og respekt for naturens sårbarhed og det fælles ansvar for vores miljø. Læringsmiljøet skal give alle børn oplevelser med natur og naturfænomener ud fra flere forskellige tilgange, der kan give anledning til eksistentielle oplevelser og overvejelser hos børn. Derfor skal alle børn have mulighed for at opleve og håndtere naturfænomener, det gælder flora, fauna, vejr, årstider, landskaber mv. Hermed skabes et fundament for en bevidsthed om miljøspørgsmål og samspillet mellem menneske, samfund og natur, som afsæt for at tage et globalt ansvar senere i livet. Bæredygtighed handler også om at konstruere, genanvende og reparere ved hjælp af forskellige redskaber, teknikker, naturlige såvel som menneskeskabte.

Udeliv

Læringsmiljøet skal give alle børn legemuligheder og oplevelser i og med naturen, så de får mulighed for at lære sig selv og naturen at kende. Læringsmiljøet skal tilbyde alle børn oplevelsen af, at naturen giver mulighed for sansning, bevægelse, fantasi, kreativitet med plads til kolbøtter, vilde lege og eventyrlige og farlige lege og dermed udvide børnenes deltagelsesmuligheder i fællesskabet på tværs af alder, køn, kultur og interesser.

Læringsmiljøet skal understøtte, at børn kan orientere sig, finde vej og kende deres lokalområde.

Science

Læringsmiljøet skal give alle børn mulighed for at bygge, skabe, konstruere og udforske forskellige materialers egenskaber og strukturer. Børn skal kunne undersøge, hvordan simple teknologier virker eksempelvis saks, dør, ringeklokke, kikkert, cykel. Børn skal have adgang til at lære sig at anvende forskellige teknologiske redskaber og gives mulighed for at udvikle en kreativ, produktiv og kritisk tilgang til brugen af digitale teknologier.

For at kunne systematisere, kategorisere og placere sig selv i verden skal læringsmiljøet understøtte børns logiske tænkning og give alle børn mulighed for at danne erfaringer med årsag, virkning og sammenhænge. Alle børn skal have mulighed for at få erfaringer med former, (geometri), rækkefølger, mængder, tal og at måle og veje for derigennem at støtte en begyndende matematisk opmærksomhed.

Dette ses i Lucinahaven ved at:

Vi understøtter børnenes forståelse og mestring af egen krop gennem aktiviteter, hvor de får mulighed for udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen. Aktiviteter der er med til at udvikle børnenes motorik, sanser udholdenhed, styrke og koordination.

Det er gennem ro og bevægelse, at grundlaget for fysisk og psykisk trivsel lægges. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Grundbevægelserne er ens for alle børn, men de mestrer dem ikke i samme rækkefølge og grad, derfor har vi fokus på gentagelser og alsidighed både i valget af bevægelsesaktiviteter og i de daglige rutiner. Vi giver børnene tid og mulighed for at øve sig i at lære at gå, kravle, trille, springe, klatre, løbe, krybe, balancere, snurre, skubbe, gribe, gyngte, trække, svinge, hinke, hoppe, vippe, kaste.

- Vi har fokus på selvhjulpethed gennem hele dagen, da det giver kropsbevidsthed, selvværd/ selvtillid og succesoplevelser, når barnet pludselig kan selv. Derudover medfører det også sociale kompetencer og relationer, når børnene kan hjælpe hinanden.
- Vi tilrettelægger kropps- og bevægelseslege, så alle børn får mulighed for at deltage og opleve, at det er sjovt at være fysisk aktiv og bruge sin krop.
- I vores aktiviteter og rutiner tilgodeser vi både sanser, fin- og grovmotorikken. Vi har aktiviteter, hvor sanserne kommer i spil både i værkstedsaktiviteter og sanslege.
- Aktiviteterne planlægges så der er balance mellem høj og lav arousal – hvor vi skifter mellem højt og lavt aktivitetsniveau.
- Vi er opmærksomme på, at børnene har medbestemmelse i aktiviteten, og deltager i egen NUZO (nærmeste udviklingszone)
- Vi viser, hvordan de fysiske rammer kan bruges til at udfordre sig selv både inde og ude.
- Vi viser som rollemodeller glæde og engagement både med kropssprog, mimik, sprog og attitude. Vores egen rolle er rigtig vigtig, så vi er bevidste om at gå foran, bagved og ved siden af, og selv deltage aktivt. Derved signalerer vi, at det er sjovt at deltage, og inspirerer børnene til at gøre det samme både inde og ude.
- Vi opmuntrer og hjælper børnene, så de tør udfordre sig selv motorisk, sans- og bevægelsesmæssigt.
- Vi arbejder med sanserne gennem hele dagen, vi er udenfor i næsten al slags vind og vejr, hvor vi mærker vinden på kinderne, sneen der prikker på kinderne og solen der varmer. Vi bliver våde, når det regner, mærker forskel på kold/ varm, vådt/ tørt og har fingrene i sand/mudder.
- Børnene deltager aktivt under måltidet, hvor de får lov til at mærke om maden er kold/ varm, og vi taler om, hvilken struktur har det, hvordan smager det,
- Børnene er med til at lave mad, når der er båltag, og til høstfesten bager vi kager, sylter og laver kryddersalt. Hver 14. dag er børnene selv med til bage boller til eftermiddagsmaden.
- Vi har opmærksomhed på at udvikle og tilpasse rammerne så motorik og bevægelse tilgodeses både inde og ude.
- Legepladsens muligheder benyttes hele året. Her findes gynger, sandkasser, bakker/høje, cykler/scootere, legehuse og bålhytte og meget mere, så børnene kan rutsje, gyngte, cykle, løbe/løbe om kap, trille, krybe, kravle, hoppe m.v.
- Vores ture ud af huset kan gå til skov og strand.
- Vi har med afsæt i skolernes uge 6 fokus på temaet "mig og min krop" i de omkringliggende uger, hvor vi bl.a. arbejder med: hvordan ser jeg ud, og hvad kan jeg med min krop.
- I forbindelse med skolernes motionsdag i uge 41, har vi fokus på krop og bevægelse hele ugen, og som vi afslutter med vores egen olympiade.
- Vi har en tradition for at deltage i den landsdækkende cykelkampagne "Vi cykler i maj", hvor vi arrangerer en årlig cykeldag på parkeringspladsen, og børnene har mulighed for at medbringe egen cykel og hjelm.

0-2 år:

- Børnene øver både selvhjulpethed og motorik i rutinerne. De øver sig i selv at kunne tage tøjet af og på både ved bleskift og i garderoben. De kravler selv op på puslebordet og i krybben. I spisesituationerne øver de i selv at øse, hælde og tage maden ovenpå tallerken og selv spise med ske eller gaffel. Det selv at få lov til at spise og have fingrene nede i maden er også en sansestimulerende oplevelse
- Kropps- og bevægelseslege kan være tumleleg, slå kolbøtter og hoppe på madrassen, sanglege med fagter, køre på scooter eller cykel, rutsje og gyngte enten på legepladsen eller i fællesrummet.
- Sanslege og oplevelser kan være fodbad, lege med kartoffelmel, tørret pasta eller cornflakes, eller at lege med vand, sand og mudder ude på legepladsen. Det kan også være at gå med bare tæer og

mærke de forskellige underlag såsom glatte klinker, bløde tæpper, ru fliser, fint sand eller græs der kilder under fødderne.

3-6 år:

- I børnehaven øver børnene også selvhjulphed og motorik i rutinerne, derudover øves de også i at hjælpe hinanden eksempelvis i garderoben og i spisesituationerne. De skiftes til at dække bord, hvor de også øver matematisk opmærksom, når de skal tælle tallerkner og kopper.
- Der er forskellige krops-og bevægelseslege både inde og ude. Fællesrummet bruges eksempelvis til motorikbaner, hvor børnene kan øve balancegang, at gå på et ben, hop ned/op, slår kolbøtter og kravler over eller under m.m.
- Der holdes børnediskotek med højt musik, hvor der danses til rolige eller hurtige rytmer, sanglege med fagter/bevægelser eller stopdans.
- Sanserne stimuleres og finmotorikken øves, når børnene leger med mange forskellige materialer såsom lim, maling, perler, kartoffelmel, tørret pasta eller cornflakes m.m. Der er også aktiviteter som fodbad, børnemassage, lav med vand, sand og mudder på legepladsen.

Samarbejdet med forældrene:

- Vi opfordrer forældrene til at følge med i informationer om hverdagen.
- Det er vigtigt, at forældrene understøtter barnets bevægelsesfrihed med rette påklædning.
- Vi opfordrer dem til at være aktive sammen med barnet, og lade barnet gøre mest muligt selv, såsom af-og påklædning og gå selv, når det kan lade sig gøre.

Læringstegn kan ses på Distriktsinstitutionen Fjordbakkens hjemmeside: Distriktsinstitutionen Fjordbakke I fredericia.dk under **Pædagogisk grundlag og pædagogiske læreplaner med læringstegn**

5.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er dels en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, dels de kulturelle værdier, børn tilegner sig i hverdagen. Alle børn skal tilbydes et læringsmiljø med fokus på kultur, som giver mulighed for at møde nye sider af sig selv, udtrykke sig på mange forskellige måder og understøttes i at forstå omverdenen. Læringsmiljøet skal ruste alle børn til at leve i et demokratisk

samfund og have et bredt syn på andre mennesker, sig selv, og hvad de er rundet af. Alle børn skal have mulighed for at lære dansk kultur og traditioner at kende med gældende normer, værdier og etiske spilleregler.

Kulturelt indtryk og udtryk

Læringsmiljøet skal tilbyde alle børn æstetiske oplevelser, hvilket på den ene side giver børn mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer, tanker og drømme. Det sker i mødet med kunstarter som fortolker den omgivende verden gennem fx scenekunst, film, maleri, musik, sang og litteratur. På den anden side handler æstetiske oplevelser om, at børn får mulighed for at deltage i en skabende og eksperimenterende praksis, båret af lyst, kreativitet, improvisation og aktive deltagelse. Æstetiske læreprocesser er dels at give alle børn mulighed for at bearbejde de indtryk de får, dels selv at fordybe sig i kreative processer og berøre andres følelser. Nysgerrighed, sansning, leg og fantasi indgår i den æstetiske læreproces og kan skabe nye perspektiver og anskuelser, der kan blive til ny viden og ny læring. Derfor skal alle børn understøttes i selv at skabe kulturelle udtryk i et læringsmiljø, der inddrager alle børn i processen, værdsætter fordybelse og konstruktion samt børns egne eksperimenterende udtryk.

Kultur og fællesskab

Alle børn skal opleve, at deres måde at forvalte tid og rum, leg, venskaber og konflikter på mødes med nysgerrighed og respekt. Samtidig skal det pædagogiske læringsmiljø være et demokratisk fællesskab, hvor alle børn kan deltage og opleve sig som en aktiv del af beslutningsprocesserne. Deltagelse i fællesskaber handler om forståelse for egne og andres kulturelle baggrunde og traditioner. Det pædagogiske læringsmiljø skal bidrage til at udvikle alle børns forståelse af egne værdier og respekt for andres. Mødet med andre kulturer og en bred vifte af kulturelle udtryksformer og værdier styrker bevidstheden om egen kultur, traditioner og værdier og giver grundlag for nysgerrighed og tolerance i forhold til andre mennesker.

Dette ses i Lucinahaven ved at:

Vi har fokus på at skabe et læringsmiljø, hvor grundlaget er en legende tilgang med plads til fantasi, engagement, kreativitet og lyst til at eksperimentere og være undersøgende.

Vi giver børnene forskellige muligheder for, at de kan møde og afprøve sig selv i forhold til et bredt udsnit af kulturelle udtryksformer - både som tilskuere og som aktivt deltagende eksempelvis via aktiviteter som dans, musik og kreative værksteder.

Børnene får mulighed for at opleve glæde ved æstetiske oplevelser, skabende praksis og ved at eksperimentere med forskellige kreative processer, materialer og redskaber. Hermed kan de opdage nye sider af sig selv, og får mulighed for at udtrykke sig på forskellige måder og forstå deres omverden derigennem.

Vi giver børnene mulighed for at deltage i kulturelle oplevelser og traditioner i forskellige former og udtryk, som f.eks. jul, fastelavn, halloween, påske, fødselsdage m.m. Ligesom vi har vores egne traditioner med cykeluge, Høstfest, Blomsterdag eller Julehyggedag med bedsteforældre og vores Juletræsfest.

Når børnene indgår i fællesskaber med de andre børn eller voksne, sætter de noget af sig selv på spil, og dette er med til at udvikle deres demokratiske dannelse. Derfor vægter vi, at børnene lærer at respektere og værdsætte andres udtryksformer og levemåder bl.a. igennem traditioner og kulturen.

Vi understøtter, at der laves legeaftaler mellem børnene, hvor de får mulighed for at opøve deres kompetence i, selv at bidrage til og være aktiv medskabende i den fælles kultur.

- Vi er lydhøre over for børnenes ideer og udtryk, og derfor anerkender vi børnenes kreative og fantasifulde udtryk bl.a. ved ikke at rette på og i det.
- Vi skal fokusere på processen fremfor produktet, så der må gerne "tegnes udenfor stregerne",
- Vi må gerne følge børnenes spor, og tager udgangspunkt i det de er optaget af.
- Vi bruger ofte værkstedet eller henter materiale fra værkstedet til stuen.
- Børnenes kunst præger hele huset
- Vi har mindst to årlige kulturuger, hvor vi har ekstra fokus på læreplanstemaet, f.eks. via emnet: At skabe udtryk gennem musik og sang.
- Vi prioriterer aktiviteter på tværs af huset.
- Vi fejrer børnenes fødselsdage, som er af vores faste traditioner, både på stuen og på vores fælles fredagssamling, hvor der synges fødselsdagssang for ugens fødselsdage
- Børnene lærer om vores faste traditioner i løbet af året.
- Vi er opmærksomme på at præsentere børn for forskellige musikgenrer.

- Vi tager gerne på tur ud af huset f.eks. på biblioteket, i biografen eller til børne-julegudstjeneste i kirken.
- Der skabes rammer og muligheder for børns leg både ved at skabe legemiljøer og give tid til fordybelse, som også fremmer børnenes relationer, sociale kompetencer og alsidige personlige udvikling.
- Vi opfordrer børnene til at have legerelationer til hinanden, og derved bliver de en del af fællesskabet.
- Vi understøtter muligheden for deltagelse i fællesskabet ved at have inkluderende rammer, hvor vi har fokus på at hjælpe alle børn ind i fællesskabet enten via guidning eller voksendeltagelse i eksempelvis legen.
- Vi fokus på at lære børnene om bordskik, madmod, forskellige madkulturer og demokratisk dannelse omkring måltidet. F.eks. ved at vente på tur, hjælpe hinanden, tale om maden og få mod til at turde smage på nye madretter/ingredienser.
- Vores fælles fredagssamling er med til at skabe en fællesskabsfølelse på tværs af huset, og hvor vi også har fokus på vores traditioner, bl.a. synger vi sange eller sanglege sammen. Der kan også være forskellige optræden for hinanden f.eks. til vores mini-festival, hvor stjerne på skift optræder for hinanden med sang, musik, dans el.lign.
- Der er plads til mangfoldighed og forskelligheder. Vi lærer børnene, at det er okay at være forskellige, og at vi ikke alle er eller gør tingene ens. Det kan være eksempelvis være i den måde vi er klædt, eller hvilke traditioner og kultur vi kommer med hjemmefra.

0-2 år:

- Vi synger, leger sanglege, danser og hører musik med børnene, hvor der er fokus på fællesskabet, traditioner, bevægelse, kroppen og sproget.
- Vi har fokus på at tilbyde børnene forskellige kreative aktiviteter, hvor der bruges forskellige materialer og redskaber, f.eks. materialer fra naturen, som børnene har været med til at indsamle.
- Vi er opmærksomme på, at alle børn hver morgen bydes velkommen på stuen ved at sige "godmorgen" og nævne barnets navn. Dette er med til at barnet føler sig set og som en del af fællesskabet.
- Vi følger børnenes spor og fantasi. Hvis børnene er optaget af et bestemt emne, såsom dyr, fordyber vi os videre i det. F.eks. ved at læse bøger om dyr, synge sange om emnet eller lege dyr m.v.

3-6 år:

- Børnene lærer om vores faste traditioner i løbet af året. Hvor vi taler, hvorfor vi har den tradition, hvad den indebærer, og at det ikke er alle der har samme tradition.
- Der er papir, farveblyanter, sakse og lim i børnehøjde på stjerne, så børnene altid har mulighed for at udfolde sig kreativt.
- Vi læser bøger, synge sange og lege sanglege, hvilket er med til at understøtte børnenes fantasi og indsigt i andres levevilkår og traditioner, og det enkelte barns sproglige udvikling.
- De voksne er de gode rollemodeller, som også bruger sin egen fantasi, nysgerrighed og eksperimenterende tilgang i leg og aktiviteter. F.eks. danser fjolledans, tegner fantasidyr o.lign.
- Vi holder samling på stuen i enten større eller mindre grupper, hvor der bl.a. arbejdes med, hvordan man kan udtrykke og forstå både egne og andres følelser, hvordan man behandler andre og man selv vil behandles. Dette er med til at understøtte børnefællesskaberne, så alle børn kan føle sig ligeværdige trods deres forskelligheder.

Samarbejdet med forældrene:

- Når vi har opstartssamtale og i hverdagssamtalen med forældrene, får vi en indsigt i barnets familieliv. Det giver os mulighed for at binde de to verdener sammen, når vi ved, at Ole er optaget af dyr, da han lige har været i zoologisk have. Eller der er andre begivenheder i familien, som har kulturel eller religiøs karakter, og som barnet gerne vil fortælle os om.
- Vi beder forældrene om hjælp ved indsamling af materialer til bestemte projekter, såsom tomme syltetøjsglas, garnrester, kastanjer el.lign.
- Forældrene opfordres til sammen med deres barn, at se på vores udstillinger af børnenes malerier, figurer, tegninger o.a.

Læringstegn kan ses på Distriktsinstitutionen Fjordbakkens hjemmeside: [Distriktsinstitutionen Fjordbakke l.fredericia.dk](http://Distriktsinstitutionen.Fjordbakke.l.fredericia.dk) under **Pædagogisk grundlag og pædagogiske læreplaner med læringstegn**

6 UDVIKLINGSPLANER

Titel	Faglig ledelse af den styrkede pædagogiske læreplan med udgangspunkt i legen og rutiner
Sammenhæng	<p>På baggrund af PLV-data, observationer og de fælles refleksioner under den efterfølgende dialogsamtale har vi udvalgt det som et fokusområde, der skal igangsættes og arbejdes fremadrettet henimod næste tilsyn i 2024.</p>
Mål	<p>Vi tilstræber at arbejde i professionelle læringsfællesskaber med afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan. Vi ser det som en fælles forpligtelse at skabe de optimale læringsmuligheder for alle børn. Både leder og medarbejdere skal bidrage til udvikling af den pædagogiske praksis med fokus på legen og rutinerne samt den sproglige udvikling hos børnene.</p> <p>Vi tager udgangspunkt i børnenes udbytte af læringsmiljøet, når vi tilrettelægger, justerer og kvalificerer praksis. Vi skal derfor flytte fokus fra aktiviteten til et fokus på børnemiljøet og børnenes trivsel og læringsprocesser. Vi har det mål, at refleksion og målsætninger bliver en naturlig del af det pædagogiske arbejde. Det betyder, at vi foretager systematiske refleksioner over praksis og inddrager disse data i udviklingen af vores fælles pædagogisk praksis.</p>
Tegn	<ul style="list-style-type: none"> - Vores læringsmiljø tager udgangspunkt i børnenes egen leg, en legende tilgang i aktiviteter og rutiner og vores data. - Der udarbejdes løbende læringshistorier om vores pædagogiske praksis med udgangspunkt i de seks læreplanstemaer. - Vi får løbende tilrettelagt, evalueret, justeret og kvalificeret vores læringsmiljø. - Børnene trives, udvikles og er aktivt deltagende i børnefællesskaberne, rutinerne og aktiviteterne.
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> - Vi vil målrettet arbejde med de seks læreplanstemaer på de sidste tre p-møder i 2022. Hvor vi fællesskab ser ind i læreplanstemaer med udgangspunkt i vores pædagogiske praksis i Lucinahaven. - Vi udarbejder et årshjul for 2023, hvor det synliggøres hvem der har ansvaret for de forskellige aktiviteter, hvem der laver læringshistorier og der afsæt tid til refleksion og evaluering. - Vi bruger data fra dialogmodulet, sprogvurderingen og sprogtrappen i vores tilrettelæggelse og udvikling af læringsmiljøet.

Titel	Faglig ledelse af den styrkede pædagogiske læreplan med udgangspunkt i legen og rutiner
Evalueringsform	<ul style="list-style-type: none"> - Vi bruger læringshistorier med tilhørende evaluering som dokumentation for vores praksis. - Forløbsbyggeren og udviklingsplaner bruges til udvikling og evaluering af vores læringsmiljø. - På stue- og teammøder evalueres og justeres praksis ud fra iagttagelserne, læringshistorierne og forløbsbyggeren. - P-møderne bruges til fælles evalueringer og vidensdeling om vores pædagogisk praksis.
Evaluering	
Hvem gør hvad	<ul style="list-style-type: none"> - Det pædagogiske personale udarbejder løbende læringshistorier, som deles med hinanden via teams og på stue-, team eller p-møder. - Pædagogerne bruger løbende forløbsbyggeren og udviklingsplaner i tilrettelæggelsen af læringsmiljøet. - Lederen sætter evaluering og vidensdeling på dagsorden på p-møderne. - Lederen følger op på læringshistorier og evalueringer en gang i måneden frem til næste opfølgning d.31.03.

Titel Sammenhæng	Forældresamarbejdet På baggrund af PLV-data, observationer og de fælles refleksioner under den efterfølgende dialogsamtale har vi udvalgt forældresamarbejdet som et fokuspunkt, der skal igangsættes og arbejdes fremadrettet med henimod næste tilsyn i 2024. Vi vægter forældresamarbejde højt og ønsker at skabe en fælles forståelse for, at vi har et fælles ansvar for børnenes trivsel, udvikling og læring. Et godt samarbejde mellem forældre og Lucinahaven er en af de vigtigste faktorer for, at børnene oplever deres tid hos os som positiv og tryk.
Mål	Det overordnede mål er, at forældrene føler sig inddraget i alle overvejelser omkring deres barnets udvikling og trivsel. - Vi bruger den fælles dialog at lytte og sparre med forældrene om barnet, da vi i fællesskab har en unik viden om barnet og dets kompetencer. - Vi møder hinanden med nysgerrighed og støtter op om barnets nysgerrighed til at lære nyt både i Lucinahaven og derhjemme, og at vi i fællesskab binder de to verdner sammen. - Vi har og vil have fokus på et gensidigt, åbent og ærligt samarbejde, der har udgangspunkt i at skabe de bedste betingelser for alle børns trivsel og udvikling herunder også den sproglige udvikling. - Vi har et tæt tværprofessionelt samarbejde i forhold til at sikre høj kvalitet af læringsmiljøet, og i specifikke indsatser i forhold til enkelte børns trivsel og udvikling.
Tegn	Punktet skal omformuleres og gøres mere målbart - Forældrene i næste forældretilfredshedsundersøgelse giver udtryk for, at de har en indsigt i den pædagogiske hverdag, og hvordan vi arbejder med de 6 læreplanstemaer - Forældrene giver udtryk for, at de har viden om deres barns trivsel og udvikling - Der er et godt samarbejde mellem forældrene og Lucinahaven, hvilket kan ses i de fælles indsatser vedrørende barnet. - Forældrene følger med i vores hverdag i Lucinahaven, og bakke op om vores aktiviteter og arrangementer, og viser interesse for at deltage.

Titel	Forældresamarbejdet
Tiltag	<ul style="list-style-type: none">- Vi tilbyder forældrene en trivselssamtale en gang om året eller oftere efter behov. Vi vil bruge dialogmodulet i samtalen, hvor både primærpædagogen og forældrene inden mødet har lavet besvarelser om barnet, og disse vil være udgangspunktet for dialogen om barnets trivsel og udvikling.- Vi inviterer forældrene til en opstartssamtale, hvor forældrene kan dele deres viden og perspektiv omkring deres barn.- Der afholdes en overgangssamtale ved hvert skift fra vuggestue til børnehave.- Forældrene indbydes til en samtale forud for skolestart, hvor der er en fælles dialog om barnet er/vil være klar til skolestart.- Vi informerer og inddrager forældrene i børnenes hverdag i Lucinahaven via vores årshjul, opslag, beskeder og billeder på Aula og Facebook.- Forældresamarbejdet vil være en del af dagsorden på Forældrerådsmøderne i 2023.
Evalueringsform	Under udarbejdelse
Evalueringsform	
Hvem gør hvad	<ul style="list-style-type: none">- Dialogmodulet: primærpædagogerne samler løbende data. Lederen indsamler disse i en gang i kvartalet.- Forældrerådet: lederen sørger for at forældresamarbejdet er på dagsorden, og indsamler viden fra møderne efter hver forældrerådsmøde.- Leder ser på data efter næste forældretilfredshedsundersøgelse i 2024.

Titel	Sprog
Sammenhæng	<p>På baggrund af PLV-data, observationer og de fælles refleksioner under de efterfølgende dialogsamtaler i distriktet har vi udvalgt sproget som et fælles fokusområde, der skal igangsættes og arbejdes fremadrettet henimod næste tilsyn i 2024.</p>
Mål	<p>Vi har i vores data kunne se en skævhed i børnenes sproglige forudsætninger på tværs af Fjordbakke distriktet.</p> <p>Alle børn starter med gode sproglige forudsætninger ved skolestart.</p> <p>Vi har en fælles sprogstrategi for distriktet, hvor vi har fokus på indsatsområderne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kompetenceudvikling i praksis - Sproglige læringsmiljøer af høj kvalitet - Systematisk analyse og evaluering - Forældresamarbejde: barnets sproglig udvikling et fælles ansvar
Tegn	<p>Der er lavet et fælles procesværktøj med tegn på tværs af daginstitutionerne i distriktet (se vedhæftning) - en lokal udgave for Lucinahaven er under udarbejdelse</p>
Tiltag	<p>Der er lavet et fælles procesværktøj med tiltag på tværs af daginstitutionerne i distriktet - en lokal udgave for Lucinahaven er under udarbejdelse</p>
Evalueringsform	<ul style="list-style-type: none"> - Sprogdata fra sprogvurderingen og sprogtrappen bruges i evalueringen af det sproglige læringsmiljø - Læringshistorier med evalueringerne, forløbsbyggeren og udviklingsplaner bruges til at justere og kvalificere det sproglige læringsmiljø - Sprogvejleder, evt. sprogpædagog og leder i de enkelte huse holder løbende en gang i kvartalet opfølgingsmøder, hvor der ses på data og udviklingen af læringsmiljøet. - Netværksmøderne bruges til fælles evalueringer af sprogarbejdet i distriktet
Evaluering	<ul style="list-style-type: none"> - Der indkaldes til Netværksmøder en gang i kvartalet, hvor sprogvejledere og sprogpædagoger fra børnehuse, dist. leder Sisse og pæd.leder Anita deltager.
Hvem gør hvad	<ul style="list-style-type: none"> - Den pæd.leder indkalder til opfølgingsmøder med sprogvejleder og evt. sprogpædagog i eget børnehus ca. en gang i kvartalet. - Læringshistorier, forløbsbyggeren og udviklingsplaner udarbejdes løbende af det pædagogiske personale. Sprogvejlederen, sprogpædagogen og lederen ser ind i disse med fokus på det sproglige læringsmiljø

Titel Sammenhæng	Systematisk evaluering <p>På baggrund af PLV-data, observationer og de fælles refleksioner under den efterfølgende dialogsamtale har vi udvalgt systematisk evaluering som fokusområde, der skal igangsættes og arbejdes fremadrettet henimod næste tilsyn i 2024.</p> <p>Det pædagogiske personale og ledelsen vil systematisk forholde sig refleksivt og kritisk til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.</p> <p>Så vi sikrer at vores læringsmiljøet løbende justeres og kvalificeres ud fra vores evalueringer.</p>
Mål	<p>Vi har en systematisk refleksion og evaluering af praksis med afsæt i dokumentation, såsom læringshistorier fra praksis, observationer af læringsmiljøet, børneinterviews m.m.</p> <p>Vi udarbejder evalueringer af det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø gennem værktøjer i Hjernen og Hjertet, såsom forløbsbyggeren, udviklingsplaner, data fra dialogmodulet, sprog vurderingen og sprogtrappen.</p> <p>Lederen udøver faglig ledelse og fokuserer sit arbejde på den pædagogiske kerneopgave ved at facilitere og understøtte professionelle læringsfællesskaber.</p> <p>Dette sikres ved at den systematiske evalueringsskultur etableres, udvikles og forankres i tæt samarbejde med medarbejderne, som understøtter og tager medejerskab på den pædagogiske udviklingsopgave.</p>
Tegn	<ul style="list-style-type: none">- Der udarbejdes løbende læringshistorier.- Der evalueres og videndes efter hver aktivitet/projekt/tema på årshjulet.- Vores læringsmiljø tilrettelægges, justeres og kvalificeres ud fra vores læringshistorier, iagttagelser, data og evalueringer.

<p>Titel</p> <p>Tiltag</p>	<p>Systematisk evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Der vil være en halv årlig 3 trins cirkeevalueringssamtaler mellem den enkelte medarbejder, AKT-pædagogen og lederen. - Pædagogerne indkaldes til en pædagogisk opfølgningssamtale med lederen hvert halve år. - Vores årshjul for 2023 udarbejdes med en overskuelige og synlig plan for de forskellige aktiviteter, hvor der er afsat tid til evalueringen. -Lederen prioritere tid til regelmæssige observationer af den faglige pædagogiske praksis og løsninger ude på grupperne. Og ved behov for justeringer deles lederens observationer med den pågældende gruppe på det næstkommende stuemøde. - Stuemøder opprioriteres og der findes tid i børnetiden, så stuerne på skift kan holde et stuemøde hver 3. uge. - Læringshistorier tages i brug som dokumentation- og evalueringsform af det pædagogiske arbejde med de seks læreplanstemaer, legen og rutinerne.
<p>Evalueringsform</p>	<ul style="list-style-type: none"> - læringshistorier med evaluering - Forløbsbyggeren og udviklingsplaner (smttemodel) - Refleksionshuset - 3 trins cirkel evalueringsmodellen - Krap
<p>Evalueringsform</p> <p>Hvem gør hvad</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Det pædagogiske personale laver løbende læringshistorier - Pædagogerne bruger løbende forløbsbyggeren og udviklingsplaner til evaluering og udvikling af læringsmiljøet. - Lederen indkalder og afholder regelmæssigt de aftalte evalueringssamtaler med det pædagogiske personale. - Lederen følger op på årshjulet og evalueringerne minimum en gang i kvartalet.